

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG GAZDASÁGI KOLLÉGIUMA
2007.G.Koll.II.E.8.szám

A

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG GAZDASÁGI KOLLÉGIUMÁNAK

ítélkezési gyakorlatából

2006.

Tartalom:

1-9. anyagi jogi jogesetek:	2 - 31. oldal
1-12. eljárásjogi jogesetek:	31 - 59. oldal

Anyagi jogesetek

1. Ha az alvállalkozó tevékenysége során harmadik személynek kárt okoz, akkor az okozott kárért a harmadik személy irányában a kártérítés általános szabályai szerint felel. Ilyen esetben a vállalkozónak az alvállalkozóért való felelősségére vonatkozó szabályok a vele szerződéses jogviszonyban nem álló károsult vonatkozásában nem alkalmazhatóak.

A felperes keresetében előadta, hogy az alperesi dolgozók a kábeltvévé védő csövének feltárás nélküli fúrását végezték és ennek során a 40 colos csatorna megsérült. Az eseményről 2000. július 22-én helyszíni jegyzőkönyv készült, melyben rögzítésre került, hogy a Budapest, XIV. C. és Sz. utca kereszteződésében az úttest beszakadt, 3 x 4 x 2,5 m üreg keletkezett, a közcsatorna megrongálódott. A jegyzőkönyvet az alperes képviselőjében K. Imre írta alá, aki a károkozás és a helyreállítás költségeit vállalta.

Miután az alperes a felperes felszólítása ellenére sem fizette meg a helyreállítási költségeket, ezért a felperes keresetet nyújtott be a helyreállítással okozati összefüggésben felmerült kára megtérítése iránt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy soha nem volt K. Imre nevű alkalmazottjuk, a jegyzőkönyvet aláíró személy nem volt jogosult az alperesi társaság nevében semmiféle nyilatkozatot tenni és kötelezettséget vállalni. Előadta továbbá, hogy K. Imre az F.T. Kft. alkalmazottja, mellyel az alperes vállalkozási szerződést kötött, ezért a felperesnek ezen társasággal szemben kellett volna követelését érvényesítenie. Azzal is védekezett, hogy a károkozás helyszínét nem tudta megtekinteni, melyhez képest a károkozást sem ismeri el. Perbehívta az F.T. Kft.-t, mely a perbehívást nem fogadta el. Az alperes csatolta továbbá a Sztár TV-vel kötött szerződését, mely jogi álláspontja szerint vállalkozói és nem alvállalkozói szerződés.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak minősítette. Megállapította, hogy a helyszínen irányított fúrásokat végző F.T. Kft. az alperesi társaság alvállalkozója volt, melynek tevékenységéért az alperes a Ptk. 391. §-a szerint úgy felel, mintha saját maga járt volna el. A károkozás ténye a helyszíni jegyzőkönyvben dokumentálásra került és ezt a tanúvallomások is alátámasztották. Emellett a felperes csatolta és igazolta a károkozás tényét alátámasztó helyszíni munkalapot és jegyzőkönyvet.

Utalt arra, hogy az alperes védekezését nem tudta elfogadni, mivel alvállalkozójáért úgy felel, mintha maga végezte volna el a munkát. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy álláspontja szerint az alperes alvállalkozója okozta a kárt.

A kereset összecszerúségét illetően arra hivatkozott, hogy erre nézve az alperes bizonyítást nem ajánlott fel, ezért azt vizsgálni nem lehetett.

Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján ítéletében kötelezte az alperest 1.490.699,- Ft kártérítés és járulékainak megfizetésére.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezéssel élt, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Indokolásul a fellebbezési tárgyaláson azt adta elő, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a tényállást a tekintetben, hogy az alperes és a F.T. Kft. között alvállalkozói szerződés volt, ugyanis köztük vállalkozói jogviszony állt fenn. Kérdésre akként nyilatkozott, hogy a felperes által követelt összeg irreálisan magas, azt a jogalap vitatása mellett 500.000,- Ft erejéig fogadja el.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy a perbeli kárt bizonyítottan az alperes alvállalkozója okozta, melynek tevékenységéért az alperes a Ptk.-ban foglaltak szerint úgy felel, mintha a munkát maga végezte volna el.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogalap tekintetében a tényállást feltárta, az abból levont jogkövetkeztetése azonban nem helytálló. Az összecszerűség tekintetében - saját téves álláspontjához képest - a tényállást nem tárta fel, e vonatkozásban döntése még az alperes kártérítési felelősségének fennállta esetére sem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság eljárása során tényként állapította meg, hogy a perbeli káreseményt nem az alperes, hanem a vele szerződéses jogviszonyban álló F.T. Kft. okozta, mely tény a fellebbezési eljárásban a felperes által is megerősítést nyert.

Az elsőfokú bíróság az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 391. § (3) bekezdésében foglaltakra alapította. A Ptk. 391. § (3) bekezdése kimondja, hogy a vállalkozó a jogosan igénybe vett alvállalkozóért úgy felel, mintha a munkát maga végezte volna; alvállalkozó jogosulatlan igénybevétele esetén pedig felelős minden olyan kárért is, amely anélkül nem következett volna be. Az alvállalkozóért való felelősség ezen szabályozása lényegében a Ptk. 315. §-ában foglaltakból ered, mely szerint aki kötelezettsége teljesítéséhez, vagy joga gyakorlásához mást vesz igénybe, ennek magatartásáért felelős. Figyelemmel arra, hogy ez utóbbi rendelkezés a Ptk. rendszerében a szerződésszegés közös szabályai címszó alatt található, míg az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályhely pedig a vállalkozási szerződés szabályain belül a felek jogai és kötelezettségei közt szerepel, a másodfokú bíróság álláspontja szerint egyértelmű, hogy a hivatkozott felelősségi szabály kizárólag a szerződéses jogviszony keretén belül okozott károkra alkalmazható. A felperes pedig mint károsult a perbeli káreseményt illetően harmadik személynek minősül, ezért kizárólag a szerződésen kívül okozott károkért fennálló felelősségi szabályok alapján érvényesíthet kártérítési igényt.

Ezen belül a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglalt általános szabály mellett legfeljebb a Ptk. 350. § (1), illetve (2) bekezdésében foglaltak jöhetnek figyelembe, illetve ez utóbbin keresztül a Ptk. 348. § (1) bekezdésének szabálya lenne alkalmazható. A vonatkozó bírói gyakorlat azonban egységes abban, hogy a hivatkozott felelősségi szabályok szorosan csak a megbízási szerződésre vonatkoztathatók, azok más jellegű jogviszonyok esetén nem jöhetnek figyelembe.

A fentiekből kiindulva semmilyen jogi relevanciával nem bírt az alperes és a vele szerződéses viszonyban levő károkozó jogviszonyának vállalkozói, vagy alvállalkozói szerződéskénti minősítése. A felek jogviszonyában kizárólag annak volt jelentősége, hogy a felperes kárát nem vitásan nem az alperes okozta, ehhez képest az alperessel szembeni kártérítési igény a már kifejtettek szerint megalapozatlannak bizonyult. Erre figyelemmel a felperes keresetét jogalap hiányában kellett elutasítani.

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban tartott legutolsó tárgyaláson is akként nyilatkozott, hogy nemcsak a jogalapot, hanem az összecszerűséget is vitatja. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróságnak saját - utóbb tévesnek bizonyult - álláspontjához képest e vonatkozásban további bizonyítási eljárást kellett volna lefolytatnia, melynek hiányában ítélete az összecszerűség tekintetében bizonyított jogalap esetén is megalapozatlannak minősülne.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.G.302.109/2004/11., Fővárosi Bíróság 2.Gf.76.020/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 339. §

2. A bérleti szerződés megszűnése esetén a bérlő által kötött albérleti szerződés is megszűnik. Ha az albérlő a bérleti szerződés megszűnését követően a szerződés tárgyát képező helyiségben tovább tartózkodik, akkor a bérlő által a tulajdonosnak emiatt fizetett használati díj jogalap nélküli gazdagodás címén hárítható át a volt albérlőre.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 340.225,- Ft tőkét és járulékait. Indokolásában megállapította, hogy a peres felek között létrejött albérleti szerződés - annak járulékos jellegéből fakadóan - a felperes helyiségbérleti szerződése megszűnésével egyidejűleg megszűnt. A felperes a Fővárosi Bíróság előtt folyamatban volt perben jogerős egyezséget kötött, melyben a bérleti díj megfizetésére azért vállalt kötelezettséget, mert az üzletközpontot üzemeltető, vele szerződéses kapcsolatban álló J. Kft. bérbeadói jogosultsága is ekkor szűnt meg az ingatlantulajdonos vele közölt azonnali hatályú felmondása folytán. A felperest a Fővárosi Bíróság egy másik perben hozott jogerős ítélettel az ingatlantulajdonos javára jogcím nélküli használat ellenértékének megfizetésére kötelezte. A helyiséget ténylegesen az alperes használta, így a lakások és helyiségek bérletéről szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 36. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 20. § (1) bekezdése értelmében alperes a felperesnek köteles teljesíteni az albérleti szerződésben meghatározott bérleti díjnak megfelelő összegű használati díjat. Mindezekből az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a keresetébe vett 1996. június havi bérleti díj és üzemeltetési költségek megtérítésére jogszerűen tarthat

igényt.

Az ítélet ellen annak megváltoztatása és a kereset elutasítása érdekében az alperes nyújtott be fellebbezést. Arra hivatkozott, hogy nem volt tudomása az ingatlantulajdonos, az üzemeltető és a felperes között folyamatban volt perekről.

Ugyanakkor az ingatlantulajdonos a felperes helyiségbérleti szerződése megszűnésekor felhívta őt arra, hogy a bérleti díjat közvetlenül a részére teljesítse. Az 1996. június havi bérleti díjról kiállított számla kiegyenlítése banki terhelési bizonylattal igazoltan meg is történt, ezért a felperes keresete alaptalan.

A fellebbezés az alábbiak miatt alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, abból azonban az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazásával jogszabálysértő következtetést vont le, és törvénysértő ítéleti döntést hozott. A másodfokú bíróság ezért az első fokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét az alábbiakra figyelemmel elutasította.

Helytállóan állapítja meg az első fokú ítélet azt, hogy a felperesnek 1996. május 14. napját követően bérbeadói jogosultsága már nem volt. A felperes helyiségbérleti jogviszonya megszűnéséből a perbeli albérleti szerződés megszűnésére is helyes következtetést vont le,

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság akkor, amikor az Ltv. jogcím nélküli használatra irányadó rendelkezéseit a peres felek egymás közti viszonyában fentiek ellenére továbbra is alkalmazhatónak találta. A fent említett időpontot követően a felperes a helyiség használatára, illetőleg hasznosítására jogosultsággal már nem rendelkezett, emiatt alperessel szemben használati díj megfizetésére sem tarthat jogszerűen igényt. Ha az ingatlantulajdonosnak - a helyiséget a perrel érintett időszakban jogcím nélkül használó alperes helyett - használati díjat fizetett, megtérítési igényének jogcíme a Ptk. 361. §-ában szabályozott jogalap nélküli gazdagodás. Ezért a perben a felperesnek a gazdagodás megtérítése iránti követelés együttes feltételeinek fennállását kellett volna bizonyítania. A Ptk. 361. § (1) bekezdésében írt törvényi tényállás megvalósulására a per meglévő adataiból - figyelemmel az alperes által becsatolt bizonylatokra, továbbá arra is, hogy a felperes a perben érvényesített használati díj kiegyenlítésére bizonyítékot a másodfokú eljárásban sem szolgáltatott - megalapozottan következtetni nem lehet. A bizonyítás sikertelensége a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperes terhére esett, a felperes keresetét ezért - bizonyíthatlansága okán - a másodfokú bíróság megalapozatlannak ítélte és elutasította.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.G.302.421/2004/6., Fővárosi Bíróság 3.Gf.75.438/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 361. §, Ltv. 17. § (1) bek., 20. §., 33. § (1) bek.

3. A követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás csak akkor szakítja meg az elévülést, ha azt a kötelezett átvette. Ha a felszólító levél a kötelezettől „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza a jogosulthoz, akkor az elévülés nem szakad meg.

Az alperes és a felperes között előfizetői szerződések jöttek létre, mellyel az alperes a felperes mobiltelefon szolgáltatási rendszeréhez feltételhez kötött kedvezményes akció keretében csatlakozott, vállalva azt, hogy az általa kötött előfizetői szerződés hatályba lépésétől számított 12, illetőleg 24 hónapon belül a saját oldalán felmerülő okból a szolgáltatás felfüggesztésére nem kerül sor, illetőleg az előfizetői szerződést nem mondja fel.

Az előfizető oldalán felmerülő okként megjelölték a felek azt a lehetőséget is, ha a felperes számlatartozás miatt függeszti fel a szolgáltatását. Az alperes tudomásul vette, hogy az általa igénybe vett feltételes kedvezmények elvesztése esetén annak teljes összegét köteles a felperesnek megfizetni. Erre vonatkozóan elismerő nyilatkozatot is tett.

Az alperes az előfizetői szerződéshez kapcsolódó díjakat 2002. június 3. napjáig kiegyenlítette, ezt követően azonban fizetéseit megszüntette. A felperes kimutatása szerint 512.984,- Ft díj tartozása halmozódott fel, ezért a felperes a szolgáltatást előbb korlátozta, majd 2002. november 25-én felfüggesztette. Ugyanezen időponttal kiszámlázta a feltételes kedvezmény időarányosan meghatározott összegét, összesen 165.700,- Ft-os összegben.

Kereseti kérelmében a felperes az elvesztett akciós kedvezmény tekintetében a Ptk. 199. §-a alapján 165.700,- Ft összegű követelést érvényesített, a meg nem fizetett díjak tekintetében pedig 513.983,- Ft összegű követelést és járulékait igényelte a Ptk. 201. §-a szerint.

Az elsőfokú eljárásban az ismeretlen helyen tartózkodó alperes részére a bíróság ügygondnokot rendelt ki. Az ügygondnok érdemi védekezésében a kereset elutasítását elévülésre hivatkozással kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmét részben megalapozottnak találta és kötelezte az alperest 166.700,- Ft tőke és járulékaiknak a felperes részére történő megfizetésére. Az ezt meghaladó felperesi keresetet elutasította.

A távközlésről szóló 1992. évi LXXII. törvény 8. § (1) bekezdésében szabályozott előfizetői szerződések jöttek létre a felek között, amelyhez kapcsolódóan 3 db. mobiltelefon készülékre vonatkozóan adásvételi szerződés is kötött. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a fenti távközlésről szóló törvény 12. § (6) bekezdésében foglaltak, de az azt követő 2001. évi XL. törvény 16. § (2) bekezdése értelmében is az előfizetői szerződésből eredő igények egy év alatt elévülnek.

A Ptk. 326. § (1) bekezdése értelmében az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik és a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján a követelés teljesítésére irányuló

írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése szakítja meg az elévülést.

Az elsőfokú eljárásban a felperes által becsatolt felszólító levelek "elköltözött", illetve "nem kereste" postai jelzéssel érkeztek vissza a feladóhoz. Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a felperesnek arra való hivatkozását, hogy a "nem kereste" jelzéssel visszakézbesített iratot, vagyis a felperes által az alpereshez intézett felszólító leveleket kézbesítettnek lehet tekinteni a postai szolgáltatások ellátásáról szóló 254/2001. (XII.8.) Korm. számú rendelet rendelkezései szerint. A hivatkozott jogszabály az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozik, tehát a perbeli esetben nem alkalmazható. Következésképpen a felperes előfizetői szerződésekből eredő igényként érvényesített követelését az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak.

A feltételes kedvezményként érvényesített 165.700,- Ft és a készülék vételárából fennmaradó 1.000,- Ft-os részlet esetében azonban az elsőfokú bíróság a felperesi kereseti követelést megalapozottnak találta, figyelemmel arra, hogy erre az esetre a Ptk.-ban szabályozott 5 éves elévülési határidő az irányadó. A felperes követelését bírósági úton 2004. február 16-án érvényesítette. A számlában megjelölt utolsó befizetési határidő 2002. november 25-e. Megállapítható tehát, hogy a felperes által történő igényérvényesítés a vételárhátralék és a feltételes kedvezmény vonatkozásában megalapozott volt.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen annak részbeni megváltoztatása és a felperesi kereseti kérelemnek teljes egészében helyt adó döntés meghozatala érdekében a felperes nyújtott be fellebbezést. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során nem látta alkalmazhatónak a postai szolgáltatások ellátásáról szóló 254/2001. (X.18.) Korm. számú rendelet rendelkezéseit. Állította, hogy önmagában véve az a körülmény, hogy a Pp. 99. §-ában szabályozott kézbesítési vélelem a postai úton megküldött bírósági iratok tekintetében fogalmazódott meg, nem teszi lehetetlenné a szabálynak a polgári jogi jogviszonyokban a felek közti nyilatkozatokra történő alkalmazhatóságát. Álláspontja szerint a bíróságok általában a "nem kereste" jelzéssel visszaérkezett leveleket elfogadják az elévülés megszakításának bizonyítására. A tértivevényes küldemény közlési formáját olyannak tekintik, amely révén a jognyilatkozat közlése kétséget kizáróan megállapítható. A perbeli esetben felperes tértivevényes küldeményként adta postára a felszólító levelet.

Amennyiben ezt a módszert a bíróságok nem alkalmazhatnák, gyakorlatilag ellehetetlenülne bármely jogosulti igényérvényesítés, hiszen csak a személyes kézbesítés lehetősége maradna meg, ami a felperes esetében több millió előfizető tekintetében teljesen elképzelhetetlen.

A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül. Ezen keretek között az volt megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során a tényállást részletesen, mindenre kiterjedően, a megalapozott döntéshez szükséges mértékben feltárta. A megállapított tényállásból helyes jogi következtetés levonásával a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő és érdemben

helytálló ítéleti döntést hozott. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján annak nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett rendelkezéseiben helybenhagyta.

A perbeli esetben mind a szerződések létrejötte, mind az azokból eredő felperesi követelések fennállása bizonyítást nyert. Döntést kizárólag az elévülés tekintetében kellett hozni. Az elsőfokú bíróság helytállóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felperes az előfizetői szerződésekből eredő igényét az elévülési határidőn túl érvényesítette. A felperes az előfizetői szerződésekből 2002. október 17-ei, 2002. november 19-ei, illetve 2002. december 17-ei esedékességű díjtartozásokat érvényesített. Az előfizetői szerződésekből származó igényét bírósági úton fizetési meghagyás formájában 2004. február 16-án érvényesítette. A fizetési határidő lejártától számított egy éven belül a felperes az elévülés megszakítását igazolni nem tudta. Az általa csatolt felszólító leveleket a másodfokú bíróság sem találta alkalmasnak az elévülési határidő megszakítására.

Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra az állandó és a Legfelsőbb Bíróság által is töretlenül folytatott joggyakorlatra kíván utalni, mely szerint a felszólításhoz elévülést félbeszakító hatály csak abban az esetben fűződik, ha az az ellenérdekű félhez meg is érkezik (Ptk. 327. § (1) bekezdés, 324. § (1) bekezdés, Gkt. 4/1973. számú állásfoglalás).

A felperes által nem vitásan tértivevénnel feladott küldemények a feladást követően kézbesítés hiányában visszakézbesítettek lettek a feladó részére. A posta közlése alapján tehát megállapítható volt, hogy ezeket a felszólításokat az alperes nem vette át, azok az alpereshez nem érkeztek meg. Az elévülést megszakító felszólításhoz joghatások csak akkor fűződnek, ha a felszólítás az ellenérdekű félhez megérkezik. Ennek hiányában az olyan felszólítást, amely nem jutott el az alpereshez, nem lehet elévülést megszakító hatásúnak tekinteni.

Figyelemmel arra, hogy a követelés esedékességét követően egy éven túl történt az igényérvényesítés, az bírói úton a szolgáltatási szerződésből eredő követelések tekintetében nem érvényesíthető.

Rámutatott a másodfokú bíróság arra, hogy a felperes akkor járt volna el helyesen, amennyiben a felszólító levelek visszaérkezését követően az elévülési határidőn belül, igénye érvényesítésére bírói utat vesz igénybe, mivel nemcsak a követelés megfizetésére szóló írásbeli felszólítás, hanem ennek hiányában a bírói úton való igényérvényesítés is megszakítja az elévülést.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.G.302.136/2004/16., Fővárosi Bíróság 3.Gf.75.341/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 327. § (1) bekezdés

4. Ha a biztosító és az ügynök között olyan tartalommal jön létre a megbízási szerződés, hogy ha az ügynök közreműködésével kötött biztosítási szerződés egy bizonyos határidőn belül megszűnik, akkor az ügynöknek az adott szerződéssel kapcsolatos jutalékát a biztosítónak vissza kell fizetnie, akkor a visszafizetési kötelezettség alól az ügynök csak abban az esetben mentesülhet, ha a biztosítási szerződés megszűnése magának a biztosítónak volt felróható.

A felek között 2000. június 1. napján, majd 2001. november 5. napján megbízási szerződés jött létre, amelyben a felperes megbízta az alperest biztosítási ajánlatok, szerződések közvetítésével. A szerződés 20. §-a értelmében az alperes megbízási díjra akkor vált jogosulttá, ha a felperes az alperes által közvetített biztosítási ajánlatot elfogadja és az ajánlattevővel szerződést köt, az ügyfél a díjfizetési kötelezettségének eleget tesz és a szerződés a Jutalékszabályzat 98. § (2) pontjában meghatározott ideig hatályban marad. A szerződés a felek között 2002. június 19-én megszűnt, a felperes 2002. július 22. napján írásban felszólította az alperest, hogy 8 napon belül a jutalék visszafizetési kötelezettségének tegyen eleget. Az alperes ezt nem teljesítette.

A felperes keresetében az alperest 819.422,- Ft tőke és járulékai megfizetésére kérte kötelezni jutalék visszafizetése jogcímén.

Előadta, hogy az alperesnek az általa közvetített szerződéseknek a jutalékszabályzat 98. § (2) pontjában meghatározott három év előtti megszűnése miatt jutalék visszafizetési kötelezettsége keletkezett. Az alperes a szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy a fizetett jutalék kizárólag elszámolás jelleggel került kifizetésre.

Az alperes védekezése kapcsán kifejtette, amennyiben nem így állapodtak volna meg, azzal a kockázattal fizette volna ki a jutalékot, hogy a szerződések idő előtti megszűnése esetén a kifizetés kizárólag őt terhelte volna, a szerződések nem érték volna el a célt, a tartós biztosítási jogviszony létrejöttét és fenntartását. Utalt arra, hogy a felek a szerződési szabadságra tekintettel a Ptk. 478. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltértek, eredménykötelmi jellegű szerződést kötöttek.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, megtámadási kifogást terjesztett elő, mivel a megbízási szerződés 20. §-a tisztességtelen, jó erkölcsbe és jogszabályba ütköző, semmis kikötés. Vitatta a kereset összecszerúségét is.

Kifejtette, hogy a szerződéses kikötés azért tisztességtelen, mert az alperesnek a szerződés megszűnését követően nincs lehetősége, jogosultsága kezelni a biztosításokat. Ez a feladat a felperest terhelte volna, aki megszegte a szerződés megszűnése után is fennálló együttműködési kötelezettségét, utalt a Ptk. 4. § (4) bekezdésére. Hivatkozott a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. tv. 21. § a) pontjára, mely szerint semmis a szerződéses kapcsolatokban indokolatlanul egyoldalú előnyt kikötni. Utalt arra, hogy Ptk. 478. § (2) bekezdése értelmében, a megbízott a díját akkor is követelheti, ha eljárása nem vezetett eredményre. Megjegyezte, hogy a felperest nem érte kár, mivel az alperestől követelt díjat már levonta az ügyfeleitől, és a felperes

névváltozásai eredményezték az ügyfelek bizalomvesztését.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 772.602,- Ft-ot és annak törvényes kamatát.

A bíróság az ítélet indokolásában megállapította, hogy a felek között a Ptk. 478. § (1) bekezdésében szabályozott megbízási szerződés jött létre. Kifejtette, hogy a felperes kötelezettsége volt a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a szerződés tartalmának, illetve az összecszerúségének alátámasztása, míg a szerződés semmisségének, illetve a tisztességtelen kikötés bizonyítása az alperest terhelte. Megítélése szerint a felperes a szerződés tartalmát a megbízási szerződés, a jutalékszabályzat, számítógépes kimutatás csatolásával igazolta.

Az alperes azonban nem bizonyította azt, hogy a megbízási szerződés nem a felek szabad akaratából jött létre, illetve annak tartalmát nem szabadon állapították meg, valamint azt sem támasztotta alá, hogy a szerződés, illetve annak 20. §-a jogszabályba, illetve jó erkölcsbe ütközik.

A bíróság kifejtette, hogy az alperes üzletszerzési tevékenységével szemben, a felperes, feltételül szabva a szerződések három éves fennmaradását, rendszeres, viszonylag magas összegű jutalékot fizetett, így abban az esetben, amennyiben a szerződés három évig hatályban marad, az alperesnek jelentős jövedelmet jelent. Az alperes egyoldalú előny kikötésére vonatkozó védekezésével szemben, a bíróság osztotta a felperes érvelését, hogy a felek a szerződés megkötésekor megállapodtak abban, hogy a jutalék elszámolás jelleggel kerül kifizetésre. A bíróság erre tekintettel nem állapította meg, hogy a felek között létrejött megbízási szerződés vitatott kikötése a tisztességtelen piaci magatartásra vonatkozó törvény rendelkezésébe ütközne. Utalt arra is, hogy az alperes az eljárás során nem bizonyította, hogy a szerződés kifogásolt rendelkezése jó erkölcsbe ütközött, és mint általános szerződési feltétel tisztességtelen.

A bíróság kifejtette, hogy az együttműködési kötelezettség a feleket a polgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése során terheli, az együttműködési kötelezettség a megbízási szerződés megszűnésével együtt megszűnik. Sem jogszabály, sem a felek megállapodása a felperes utógondozási, illetve állományápolási kötelezettségét nem írta elő. A felperesnek alapvető érdeke, hogy tartós biztosítási szerződéseket kössön, a szerződések idő előtti megszűnésével a szerződések a rendeltetésszerű céljukat nem érték el, így a bíróság nem ítélte megalapozottnak az alperes azon hivatkozását sem, hogy a felperest nem érte kár. Az alperes nem bizonyította azt sem, hogy a felperes névváltozásai miatti bizalomvesztés eredményezte a szerződések idő előtti megszűnését.

A bíróság a kereset összecszerúségének az alátámasztására a felperes indítványára szakértői bizonyítást rendelt el. A szakértő szakvéleményében a felperes által rendelkezésére bocsátott bizonylatok átvizsgálása után az alperes jutalékviszafizetési kötelezettségét 772.602,- Ft-ban állapította meg. A bíróság az alperes kifogásai kapcsán kifejtette, hogy a szakértő a szakvéleményéhez csatolta, mind a felperes, mind az alperes jogi képviselője részére a helyszíni szemléről küldött értesítést, továbbá azzal, hogy a szakértő nyilatkozott az alperes visszafizetési kötelezettségéről nem jogkérdésben nyilatkozott, kizárólag a felek közötti elszámolás eredményét rögzítette, erre tekintettel is az alperes új szakértő kirendelésére

vonatkozó indítványát mellőzte.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes költségekben való marasztalását indítványozta.

Fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, kiemelve, hogy a szerződés 20. §-a tisztességtelen, a felperes javára indokolatlan egyoldalú előnyt biztosított, ugyanis a szerződés megszűnését követően az alperes nem tudott tenni azért, hogy a szerződések ne kerüljenek törlésre. Ezzel szemben a felperesnek kötelezettsége lett volna a jogviszony megszűnését követően is az alperes által kötött szerződések után az állományápolási feladatokat ellátni, az ügyfelekkel a kapcsolatot fenntartani. Az alperesnek tudomása van arról, hogy a jogviszonya megszűnését követően az általa kötött biztosításokat a felperes szétosztotta az üzletkötői között, vagyis a felperesnek van utógondozási, illetve állományápolási kötelezettsége a szerződés VI. fejezet 91. §-a szerint, szemben a bíróság által megállapítottakkal. Az alperes a szerződés megszűnésének napján átadott minden iratot a felperesnek, amely a szerződések további gondozásához szükségesek voltak, azonban a felperes a szerződések állományápolási feladatait nem látta el. A felperes a peres eljárás során nem tudott olyan levelet becsatolni, amelyben tájékoztatta az alperest arról, hogy az ügyfél nem fizeti a díjat, vagy meg kívánja szüntetni a szerződését, ezért az alperes tegyen meg mindent a szerződés fenntartása érdekében. A felperes megszegte az együttműködési kötelezettségét, mely a Ptk. szerint a szerződés megszűnése után is fennáll, illetve lehetőséget sem adott az alperesnek arra, hogy a szerződések fennmaradásáról gondoskodjon. Ebben a körben a fellebbezési eljárás során sem volt egyéb bizonyítási indítványa.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette, egyebekben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helytálló az arra alapított érdemi döntése is.

A fellebbezésben a tisztességtelen szerződéses kikötés és annak jó erkölcsbe ütközése kapcsán kifejtettekre tekintettel az alperes nem adott elő olyan új, értékelhető körülményt, amelyet az elsőfokú bíróság ne vizsgált volna. Az elsőfokú bíróság által kifejtett jogi indokokon túlmenően a másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy mind a perbeli időszakban hatályban volt, a biztosító intézetekről és biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. tv. 37. § (3) bekezdése, mind az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló 2000. évi CXVII. tv. 12. § (1) bekezdése alapján megbízási díj (jutalék) a megbízott részére akkor jár, amennyiben megbízó a szerződést a harmadik féllel megkötötte, illetve az fennáll, teljesedésbe ment. Ez utóbbi jogszabály 1. § (2) bekezdés értelmében ugyanis az alperes egyben kereskedelmi ügynöknek is minősül, mivel díjazás ellenében állandó jellegű megbízási alapján az (5) bekezdés szerinti szolgáltatást közvetített. Mivel a felperes a Ptk. 218. §-a értelmében a fenti jogszabályi rendelkezésekkel összhangban feltételhez kötötte a végleges megbízási díj fizetési kötelezettségét, így erre tekintettel sem volt a szerződéses kikötés tisztességtelen, illetve jó erkölcsbe ütköző. Megjegyezte a másodfokú bíróság, hogy

a kikötés jó erkölcsbe ütközése megállapításánál az általános társadalmi normákra kell figyelemmel lenni, a szerződéses kikötésnek azt kell sértenie, az pedig a fentiekre tekintettel is, nem volt megállapítható.

Azt azonban valóban nem helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek nincs állomány ápolási feladata, ez következik a Ptk. 277. § szerinti, a szerződés teljesítésére előírt együttműködési kötelezettségből, és a 2000. évi CXVII. tv. 7. § (2) bekezdéséből, mely szerint a megbízó az adott helyzetben elvárható módon köteles a kereskedelmi ügynök kötelezettségei teljesítését elősegíteni. Az alperest terhelte a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében ebben a körben annak bizonyítása, hogy a fenti együttműködési kötelezettségét a felperes megszegte, és a felperesnek felróható okból szüntek meg a biztosítási szerződések a megbízási szerződésben meghatározott három éven belül. Az elsőfokú bíróság ebben a körben nem tájékoztatta az alperest a Pp. 3. § (3) bekezdésében írtaknak megfelelően, ezért nem ütközött volna a Pp. 235. §-a szerinti korlátozásba, amennyiben az alperes a fellebbezésében, illetve a másodfokú eljárásban, ebben a körben bizonyítást indítványozott volna. Az alperes azonban másodfokú eljárásban sem terjesztett elő konkrét bizonyítási indítványt, a korábban már előadott, a felperes írásbeli felhívása hiányára hivatkozott, egyéb bizonyítási indítványa nem volt.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletét - utalva annak helyes indokaira is - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.G.300.454/2004., Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.690/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 318. §, 339. §, 483. § (1) bek., 1995. évi XCVI. törvény 37. § (3) bek., 2000. évi CXVII. törvény 12. § (1) bek.

5. Az alkalmazottért való felelősség szabályainak alkalmazását nem zárja ki az, ha az alkalmazott a munkaköri feladataiba nem tartozó - de a munkavisztonnyal való összefüggésben - okoz harmadik személynek kárt.

A II. r. alperes az I. r. alperes alkalmazottjaként hivatásos objektum őri beosztásban 2000. február 28-án a Parlament területén a 17. számú őrhelyen teljesített szolgálatot. Ebben az időszakban a Parlament területén építkezés folyt, az építési terület a Parlamentet egyébként körülvevő lánckordonon belül helyezkedett el. Az építési területet a közúttól (pesti alsó rakpart), kb. 0,5 m-re elhelyezkedő drótkerítés választotta el. A II. r. alperesnek szolgálati feladatát a Szolgálati Utasítás (továbbiakban: utasítás) szerint kellett teljesítenie. Az utasítás értelmében a II. r. alperes, mint objektumőr feladata volt a Parlament északnyugati oldalának őrzése-védelme, az objektum dunai oldalán, a kőkerítésen, az északi közép feljáró vaskapuján, továbbá az északi vasrácson keresztül illetéktelen személyek behatolásának, a mozgási körzetén belül illetéktelen személyek tartózkodásának, valamint gépjárművek indokolatlan megállásának, várakozásának megakadályozása. A kordon által határolt területen belülről személyeket kizárólag érvényes parlamenti belépő birtokába, valamint parancsnoka engedélye alapján léptethetett be. Kiemelt figyelmet kellett fordítania a

munkaterületen, az állványzaton dolgozó személyek mozgására, tevékenységére. Ugyancsak szolgálati feladatát képezte, hogy megakadályozza, hogy a munkavégzés befejezését követően bárki a munkaterületen maradjon, illetéktelen személyek a munkaterületre bejussanak, az állványra felmenjenek.

Az építési területől a déli órákban kihajtó teherautó sofőrje, a kivitelezést végző A. Rt. által létesített drótkerítésen lévő kb. 2 m magas, 3-4 m széles szögvas keretben, középen ütközővel és merevítéssel nem rendelkező drótháló kaput nyitva hagyta. A II. r. alperes a kapu jobb szárnyát megkísérelte kézzel becsukni, amelynek következtében a kapu a közút felé kilendült és a Budapest, V. kerület alsó rakparton a Parlament felé északi irányból közlekedő, a felperes tulajdonát képező tehergépjármű visszapillantó tükrébe beakadt. A gépkocsi a drótkerítést magával húzta, azt több méter hosszúságban leszakította, a gépkocsiban sérülés keletkezett.

A II. r. alperes őrségparancsnoka ugyanezen a napon káresemény kivizsgálását követően a II. r. alperessel szemben fegyelmi és kártérítési eljárás megindítására tett javaslatot, mivel a II. r. alperesnek nem volt feladata a kapu bezárása, és azt az eligazításon közölt figyelemfelhívás ellenére hajtotta végre. A II. r. alperes fegyelmi felelősségre vonására azonban nem kerül sor.

A BRFK Közlekedésrendészeti Főosztály Forgalom és Közút-felügyeleti Osztálya a káreseményt követően helyszíni szemlét tartott, megállapította, hogy a balesetért a II. r. alperes felelős, mivel a kaput figyelmetlenül akarta becsukni. Ezt követően a Budapesti VI. és VII. Kerületi Rendőrkapitányság Központi Közúti Szabálysértési Osztálya a felperesi gépjármű vezetője és a II. r. alperes ellen eljárást indított. Az elsőfokú szabálysértési hatóság a II. r. alperessel szemben a közúti közlekedés szabályainak kisebb fokú megsértése miatt indult szabálysértési eljárást elévülés címén, a gépjármű vezetője ellen indult eljárást pedig szabálysértés hiányában megszüntette.

A felperes 2003. március 28-án felszólította az I. r. alperest 763.404,- Ft javítási költség megfizetésére, arra hivatkozva, hogy az állományába tartozó II. r. alperes által okozott kárért felel.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság vagylagosan kötelezze az alpereseket 763.404,- Ft és járulékaiknak a megfizetésére.

Az I. r. alperessel szemben keresetét a Ptk. 348. §-ára alapította, arra hivatkozva, hogy II. r. alperes a szolgálati ideje alatt, azzal összefüggésben okozta a kárt. Megítélése szerint a kötelezettségszegés tényét a jelentés parancsnoki záradéka is bizonyítja.

A II. r. alperessel szemben a keresetét a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapította, arra hivatkozva, hogy a kárfelelősség alapjául szolgáló jogellenes magatartást a károkozás ténye megteremti, amely önmagában jogellenes. Utalt arra, hogy a káreseménnyel felperesnek a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. tv. 8. § (1) bekezdésével, 9. § (1) bekezdésével, és 13. §-ával védett tulajdonhoz, továbbá a Ptk. 2. §-ában nevesített, a személyek vagyoni és személyhez fűződő jogainak védelméről szóló joga is sérült.

Megítélése szerint a II. r. alperes nem kellő gondossággal járt el a kapu becsukása során, a felróhatóság alól kimenteni magát nem tudta.

Az I. r. alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltségben marasztalását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a II. r. alperesnek a perbeli káresemény bekövetkezése nem volt felróható, mivel a nagyerejű szél és a merevítő nélkül lengő drótkerítés együttes ereje folytán a tőle elvárható erőfeszítés ellenére sem tudta a kaput megtartani. A Ptk. 348. § (1) bekezdésre történő hivatkozás kapcsán kifejtette, helytállási kötelezettsége nincs, figyelemmel arra, hogy a munkaterületet lezáró kapu nyitása és zárása nem tartozott a II. r. alperes szolgálati feladatai közé. Utalt arra, hogy a kapu nyitott állapota a munkavégzés ideje alatt önmagában nem jelentett rendellenes helyzetet, veszélyes körülményt, II. r. alperesnek intézkedési jogosultsága kizárólag a kapu nyitott állapotát kihasználva belépő illetéktelen személyekkel szemben volt. Ebből következően a II. r. alperes a kapu becsukásával - amely a szolgálati felettesének kifejezett tiltása ellenére történt - nem az I. r. alperes érdekében járt el. Utalt arra is, hogy II. r. alperes ellen fegyelmi eljárás nem indult, míg ha munkaköri kötelezettségét vétkesen megszegte volna, eljárás megindítására került volna sor.

A II. r. alperes érdemi védekezésében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a kapu állapota, illetve a szél fokozott ereje következtében történt a sérülés a felperes gépjárművében, a kapu nyitott állapotában kifejezetten veszélyes volt, ezért úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható. Tekintettel arra, hogy a káresemény időpontjában objektumörként kötelezettsége volt az őrhelyén, vagy annak környékén észlelt rendellenesség haladéktalan megszüntetése, szükség esetén intézkedés foganatosítása, így megítélése esetén a károkozás a szolgálati feladatának ellátása közben történt, amennyiben vele szemben a kárfelelősség megállapítható, úgy annak megtérítésére az I. r. alperes, mint munkáltató köteles.

Az elsőfokú bíróság az I. r. alperessel szemben a keresettel érvényesített jog fennállása tekintetében a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel, míg a II. r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem tárgyában a Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében részítélettel határozott.

Az elsőfokú bíróság részközbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes keresetének jogalapja kártérítés címén az I. r. alperessel szemben fennáll.

A keresetet a II. r. alperessel szemben elutasította.

A bíróság ítéletének indokolásában elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a II. r. alperessel szemben a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazhatók-e. A bíróság nem osztotta a felperes azon előadását, hogy a kár bekövetkezése önmagában kártérítési kötelmet keletkeztet a károkozó és a károsult között, azaz a károkozás minden további feltétel nélkül jogellenes. Kifejtette, a II. r. alperes károkozó tevékenysége önmagában véve jogszabály által nem tiltott cselekmény, ebből következően ez a magatartás jogellenessé csak akkor válik, ha konkrét jogszabályban nevesített kötelezettség megszegése, vagy jogszabály által

védelembe részesített magánérdekbe való ütközés következik be. A felperesnek a dologi jogból levezethető vagyoni jogának megsértése következtében vált a II. r. alperes magatartása olyan jogellenes magatartássá, amely a Ptk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott kárfelelősség alkalmazását lehetővé teszi. A bíróság a felperesi gépjármű vezetőjének B. Istvánnak a tanúvallomását ítéltelése alapjául nem fogadta el, mivel az ellentétben állt H. Gábor tanúvallomásával is, azaz, hogy a II. r. alperes oly módon csukta be a kaput, hogy azt meglökte, majd elengedte, mivel B. Gábor úgy nyilatkozott, hogy a káresemény során a II. r. alperes elesett. A II. r. alperes előadása alapján megállapította, hogy a kaput a perbeli esetet megelőzően is több alkalommal kezelte, annak tulajdonságaival, állapotával tisztában volt. Mind a II. r. alperes, mind H. Gábor tanúvallomása alapján megállapította, hogy a káresemény időpontjában az időjárás szeles volt, ugyanakkor ez nem számított rendkívüli, kirívó esetnek, mivel a rakparton általában fúj a szél. Rögzítette, köztudomású tény, hogy a kapu csukása különleges szakértelmet nem igénylő tevékenység. Megítélése szerint a II. r. alperes képes lett volna arra, hogy a kaput oly módon csukja be, hogy az a közlekedés biztonságát ne veszélyeztesse, másnak kárt ne okozzon, a II. r. alperes nem kellő gondossággal járt el a kapu becsukása során. Rámutatott, a II. r. alperes vétlenségének bizonyítására H. Gábor tanúvallomása nem volt alkalmas, mivel a tanú a kapu becsukását nem látta, csak annak következményeit. A II. r. alperes pedig e tény bizonyítására további bizonyítást nem indítványozott. Tekintettel arra, hogy a II. r. alperes által megjelölt bizonyítékok a felróhatósága hiányának kétséget kizáró bizonyítására nem voltak alkalmasak, ezért a bíróság megállapította, hogy a felperest a II. r. alperes felróható és jogellenes magatartásával oksági kapcsolatban érte a kár.

Ezt követően a bíróság azt vizsgálta, hogy II. r. alperes a kárt a szolgálati feladatának a teljesítése körébe tartozó tevékenység végzésével okozta-e, a perbeli kapu becsukása a II. r. alperes szolgálati feladatát jelentette-e. A bíróság e kérdés vizsgálata során munkaköri leírás hiányában a Szolgálati Utasításban rögzített feladatokból indult ki. Az utasítás 1. bekezdésében írt megakadályozási kötelezettség egyik alapvető formája - amely egyben a 2. bekezdésben meghatározott illetéktelen személyek tartózkodásának a meggátolását is szolgálja -, az objektum területére szabad bejárást biztosító nyitott kapu becsukása. Így megállapította, hogy a II. r. alperes a kapu becsukásával az utasításban nevesített szolgálati feladatait teljesítette. Utalt arra is, hogy az utasítás kifejezetten a II. r. alperes szolgálati kötelezettségeként nevesítette azt is, hogy a munkavégzés befejezését követően illetéktelen személyek ne jussanak be a munkaterületre. Így ellentmondásosként értékelte az I. r. alperes azon hivatkozását, hogy a fenti kötelezettség a munkavégzés időtartama alatt nem, kizárólag a kivitelező munkaideje lejártát követően terhelte csak a II. r. alperest. Köztudomású tényként állapította meg, hogy a kivitelező az Országház őrzés-védelmében szerepet nem vállalhatott, így ebből következik, hogy a munkaterületre való illetéktelen behatolást a szolgálati ideje alatt a II. r. alperesnek kellett megakadályoznia. Ebből következően a II. r. alperes által okozott kárt az I. r. alperes köteles a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján megtéríteni. A bíróság az I. r. alperes által indítványozott tanú kihallgatását mellőzte, mivel a szolgálati utasítás tartalma alapján a II. r. alperes szolgálati feladatainak köre kétséget kizáróan megállapítható volt.

Az elsőfokú bíróság közbenső- és részítélete ellen az I. r. alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az I. r. alperessel szemben a kereset elutasítását arra hivatkozással kérte, hogy a II. r. alperes szolgálati feladatát nem képezte a perbeli kapu működtetése,

másodlagosan mindkét alperessel szemben a kereset elutasítását kérte, arra tekintettel, hogy a II. r. alperes a perbeli kapu bezárása során úgy járt, el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A II. r. alperes felróhatósága kapcsán arra hivatkozott, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható, hogy a kárt nem az okozta, hogy a II. r. alperes a kaput elengedte, illetve nem fogta kellő erővel, hanem az, hogy rajta kívül álló okból, merevítő nélkül lévő drótkerítés felső részét az erős szél kilengette. A II. r. alperesnek nem állt módjában ezt megakadályozni, nem volt tőle elvárható, hogy felmérje, a szél milyen következményekkel járhat a kapu becsukása során, azaz, hogy a drótkerítést az út felé belengeti. Megítélése szerint - az ítéletből is következően - tényként kell elfogadni, hogy II. r. alperes a kaput stabilan fogta, mivel nem a kapu lendült ki, hanem a drótháló hajlott el. A drótháló kihajlás és a között, hogy II. r. alperes milyen erővel tartotta a kaput nincs összefüggés. Megítélése szerint az a tény, hogy a szél nagy távolságra kilengette a kerítést az útra, arra utal, hogy a szél ereje meghaladta a szokásos mértéket, erre H. Gábor tanú is nyilatkozott. Álláspontja szerint nem nevezhető egyszerű és mindennapi eseménynek egy olyan kapu becsukása, mely biztonsági szempontból teljesen alkalmatlan szerkezet, illetve erősen szeles időben közvetlenül járművek által használt útestet mellett történik. A kapu átlagon feletti rossz minőségére utal az a körülmény is, amelyről H. Gábor tanú is nyilatkozott, hogy a perbeli eset után még két esetben fordult elő hasonló eset, amelyet követően a kaput tolókapura cserélték. Fenntartotta azon álláspontját, hogy a kárfelelősség a kivitelező Kft.-t terheli.

Az I. r. alperes, mint munkáltató felelősségével kapcsolatban az elsőfokú eljárásban előadott nyilatkozatait továbbra is fenntartotta, és vitatta, hogy a kapu becsukása a II. r. alperes szolgálati feladata lett volna. A II. r. alperes személyes meghallgatása során ellentétesen nyilatkozott a káreseményt követő jegyzőkönyvben foglaltakhoz képest, már nem emlékezett arra, hogy azt mondták volna, hogy a kapu csukása nem képezi a feladatát. Az I. r. alperes hivatkozott továbbá G. Zoltán rft-zászlós, szolgálatparancsnok jelentésében foglaltakra, mely szerint a kapu bezárását II. r. alperes annak ellenére akarta végrehajtani, hogy az nem a felállított őr feladta, erre rendszeresen kioktatták a kollégákat, ez mindenkor eligazítás tárgyát képezte. A kapu nyitását, illetve zárását a kivitelező munkatársai végezték, az őr feladata a belépő személyek, valamint gépjárművek belépési jogosultságának ellenőrzése, a szolgálati utasítás is így rendelkezett. Kiemelte, hogy az őrségparancsnok a jelentésben lévő parancsnoki záradékában is megerősítette, hogy a II. r. alperesnek nem volt feladata a kapu bezárása, amelyet az eligazításon a váltásparancsnok külön is elmondott. H. Gábor tanú is úgy nyilatkozott vallomásában, hogy a kapu nyitása nem tartozott a szolgálati feladataik közé, annak becsukása azonban biztonsági szempontból szükséges volt.

Az I. r. alperes kiemelte, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 11-12. §-ai értelmében a rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előljáró utasításait, így erre tekintettel II. r. alperes akkor járt volna el helyesen és szabályszerűen, ha az utasításnak eleget téve nem zárja be a kaput. Megítélése szerint a szolgálati utasítás kiegészítései konkrétan meghatározták az objektumőröknek az őrhellyel kapcsolatos plusz feladatait, amennyiben a kapu működtetése ebbe a körbe tartozott volna, így ez is bekerült volna az utasításba. Mivel a kapu a munkaterülethez tartozik, a munkások ki-be járását szolgálja, így a szolgálati utasítás a biztonsági intézkedést a beléptetés szigorú ellenőrzésében határozza meg. A kapu napközbeni nyitott állapota önmagában nem

veszélyes körülmény a Parlament biztonságára. Megítélése szerint a II. r. alperes a tiltás ellenére önszántából, szolgálati feladatán indokolatlanul túllépve kívánta bezárni a perbeli kaput.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében a közbenső és részítélet helybenhagyását indítványozta.

Fenntartotta az elsőfokú eljárás során előadott jogi álláspontját az I. r. alperes felelősségére vonatkozóan. Vitatta az I. r. alperes által a fellebbezésben előadottakat, a drótháló nem hajlott ki, a drótfonatba a szél nem kapott bele, a kapu lengett ki. Utalt a szabálysértési határozatra, amely a II. r. alperes felelősségét a káreseményért megállapította. Hivatkozva a Legfelsőbb Bíróság 1988. évi 45., 1988. évi 239. és 2004. évi 11. számú eseti döntéseire, kiemelte, az I. r. alperes felelős II. r. alperes károkozásáért, függetlenül a szolgálati szabályzatban foglaltaktól.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette, egyebekben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok megfelelő mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság az általa levont jogi következtetésekkel egyetértett, azonban a jogi indokolását az alábbiak szerint részben módosította.

Helytállóan vizsgálta az elsőfokú bíróság a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján elsődlegesen azt, hogy a II. r. alperes mint alkalmazott felelőssége, a Ptk. 339. § (1) bekezdése mint általános kárfelelősségi szabály alapján megállapítható-e. Helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes bizonyította a Ptk. 339. § (1) bekezdésében együttesen megkívánt feltételek fennállását, valamint azt, hogy az I. r. alperes a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettsége ellenére nem tudta magát kimenteni, hogy a káresemény bekövetkezte a II. r. alperesnek nem volt felróható. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak ebben a körben kifejtett jogi okfejtésével. A II. r. alperes a magatartása felróhatósága alól azzal menthette volna ki magát, ha bizonyítja, hogy a szél olyan erős volt, hogy kizárólag az okozta a kárt, vagy a kapu állapota miatt nem tudta megakadályozni a káreseményt. A szél kirívó erőssége kapcsán a II. r. alperes további bizonyítást nem indítványozott, H. Gábor tanúvallomása pedig nem támasztotta alá, hogy a szél rendkívül erős lett volna. A lefolytatott bizonyítás alapján kétségmentesen csak az állapítható meg, hogy a kapu állapota is közrehatott a kár bekövetkezésében, az azonban nem, hogy kizárólag a kapu állapota miatt következett be a kár. Ez azonban csak a Ptk. 344. § alkalmazásának lehetőségét alapozza meg, a II. r. alperes felróhatóságát még nem zárja ki. Még ez esetben sincs akadálya annak, hogy a felperes csak az alperesekkel szemben indítson pert, mivel több károkozó (II. alperes és a kapu tulajdonosa) felelőssége a károsulttal szemben egyetemleges, a felelősségük aránya az egymás közötti jogviszonyukban vizsgálendő. A fellebbezésben kifejtett, az I. r. alperesnek azon hivatkozását, hogy a drótháló hajlott ki az útra, a lefolytatott bizonyítás eredménye nem támasztotta alá, a II. r. alperes előadása és B. István tanúvallomása ezen tény tekintetében is ellentétes volt egymással. A fentiekre tekintettel is az elsőfokú bíróság helyesen értékelte, hogy a II. r. alperes a felróhatóság körében nem tudta magát kimenteni.

Az I. r. alperes felelőssége kapcsán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság megállapításával egyetértett, azonban mellőzte az elsőfokú bíróság által ebben a körben kifejtett jogi okfejtést, mivel nem kellett azt vizsgálni, hogy a II. r. alperesnek munkakörén belül szolgálati feladata volt-e a perbeli kapu becsukása. A Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglalt munkáltatói felelősség megállapításának feltételei közül az, hogy a károkozó munkavállaló, alkalmazott legyen, nem volt-e vitatott, a II. r. alperes I. r. alperes alkalmazottja. További feltétel, hogy a munkavállaló magatartása és a kár bekövetkezte közötti okozati összefüggés a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti általános kárfelelősségi szabály alapján megállapítható legyen, ez a fent kifejtettek értelmében bizonyítást nyert, és a II. r. alperes a felróhatósága hiányát sem tudta bizonyítani. Végül az alkalmazott károkozásának a munkaviszonyával összefüggésben kell bekövetkeznie. A bírói gyakorlat a jogalkotó szándéka szerint - nem zárja ki a munkáltató felelősségét az alkalmazottjáért az esetben sem, ha az alkalmazott munkaköri leírásába, feladataiba nem tartozó, vagy a munkáltató által tiltott tevékenységgel összefüggésben okoz kárt (BH. 1986. évi 230. számú eseti döntés.)

Megjegyezte a másodfokú bíróság, hogy megállapításra kerül a munkáltató felelőssége a bekövetkezett kárért az esetben is, amikor a munkavállaló bűncselekménnyel okozza a kárt, bár ez nyilvánvalóan nem tartozhat a munkaköri feladatai közé (BH. 1983. évi 443. számú eseti döntés). A fentiekre tekintettel a II. r. alperes az I. r. alperes alkalmazottjaként, munkaideje alatt okozta a kárt, megállapíthatóan munkaviszonyával összefüggésben, így nem volt jelentősége annak, hogy a kapu becsukása szolgálati feladatai közé tartozott-e.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helytálló közbenső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - utalva annak helyes indokaira is - helybenhagyta.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 27.G.303.716/2004/14., Fővárosi Bíróság I.Gf.75.140/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 348. § (1) bekezdés

6. A szakorvos által rendelt gyógyszerhez nyújtott egészségbiztosítási támogatás a szolgáltatótól csak valamely jogszabályban rögzített kötelezettségzegés, mulasztás esetén követelhető vissza.

A felperes - még mint jogosult - fizetési meghagyás kibocsátását kérte a kötelezettel szemben 39.690,- Ft és annak 2004. január 3-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamata megfizetésére jogalap nélküli finanszírozás címén. Előadta, hogy a kötelezett a követelt összeggel azért tartozik, mert a jogosult ellenőrző főorvosainak megállapítása szerint a megnevezett orvos 9 db vényen "orvosszakmai szempontból indokolatlanul kiemelt támogatással rendelt tápszert ..,

A kifogásolt tételek után TB támogatás kiutalást nyert és a kötelezett által felvételre került." Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes előadta, hogy az ellenőrző főorvosok jegyzőkönyvben rögzített észrevétele szerint a felsorolt TAJ-számú biztosítottaknál a diagnózisok alapján tápszert adása indokolt lehetett, de annak mennyisége és a kiemelt támogatással történő rendelés indokoltsága a rendelkezésre álló dokumentáció alapján nem ítéhető meg. Azt állította, hogy a dokumentációból nem volt megállapítható a jogszabályi feltétel megléte, miszerint a szóban forgó tápszert szakintézeti szakorvos javaslata alapján a javaslat keltétől számított 3 hónapon át rendelheti a kezelőorvos; ezért orvos-szakmai szempontból indokolatlan volt a kiemelt támogatással történő tápszerrendelés. Az alperes megtérítési kötelezettsége tekintetében hivatkozott a felek 1999. október 1-i megállapodásának 11.3. pontjára.

A per során a felperes bejelentette álláspontjának módosítását, mely szerint a továbbiakban nem az indokolatlanságra, hanem a dokumentációs kötelezettség elmaradására kíván hivatkozni. Utalt arra, hogy az egészségügyről szóló 1997:CLIV. tv. 3. § p) pontja határozza meg az egészségügyi dokumentáció fogalmát, a 136. § (1) bek. első mondata pedig kimondja, hogy a beteg vizsgálatával és gyógykezelésével kapcsolatos adatokat az egészségügyi dokumentáció tartalmazza; jelen esetben a gondozási-ápolási dokumentációban a biztosított által ténylegesen elfogyasztott tápszer mennyiségére vonatkozó bejegyzés nincs, sem a javaslatot adó szakorvos, sem a tápszert felíró orvos dokumentációjában nem szerepel a kiemelt támogatással történő rendelés indokoltságának (a beteg tápláltsági állapotára vagy annak változására vonatkozó adat) dokumentálása. Az egészségügyről szóló törvény már felhívott rendelkezései mellett a Ptk. 318. §-ára is hivatkozott. A kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját - a tb. támogatás utalása időpontjára figyelemmel - 2002. július 29. napjában kérte megállapítani.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a gyógyszerek rendeléséről szóló jogszabálynak megfelelően a kezelőorvos minden esetben szakorvosi javaslatra írta fel a tápszert. A kiemelt támogatással történő rendelés lehetőségét a beteg kórképe alapozza meg, ami teljes mértékben dokumentálva volt. Álláspontja szerint az egészségügyi dokumentáció fogalmába nem tartozik bele a beteg tápláltságára vonatkozó adatok rögzítése. Mivel az alperes a jogszabályokban rögzített dokumentációs kötelezettségének eleget tett, azaz a tápszer dokumentált kórkép alapján, szakorvosi javaslatra került felírásra, nem okozott kárt a felperesnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 39.690,- Ft-ot, ezen összeg után 2001. november 16-tól 2004. december 31-ig évi 11 %, 2005. január 1-től a kifizetés napjáig pedig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező késedelmi kamatot, valamint 10.000,- Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az irányadó tényállás szerint a felek 1999. október 1-én alapszerződést kötöttek a kötelező egészségbiztosítás ellátásáról szóló 1997:LXXXII. tv. és az egészségügyről szóló 1997:CLIV. tv. szerint az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásaira, amelyben a felperes vállalta a biztosítottak részére történő alperesi egészségügyi szolgáltatás finanszírozását. Az alapszerződés 7.3. pontja szerint a finanszírozó ellenőrző hálózatának

orvosai útján jogosult a szolgáltató által nyújtott szolgáltatások személyi és tárgyi feltételeit, továbbá a betegdokumentáció alapján az ellátás szakmai szabályok szerinti minőségét és az ellátás igénybevételének indokoltságát ellenőrizni, melyhez szakértőket vehet igénybe.

A felperes ellenőrző főorvosai 2002. november 28. napján ellenőrzést végeztek az alperesnél, melynek során megállapították, hogy a dr. D. Á. orvos által felírt 9 vény esetében a diagnózisok alapján a biztosított részére a tápszer adása indokolt lehetett, de a mennyisége és a kiemelt támogatással történő rendelés indokoltsága a rendelkezésre álló dokumentáció alapján nem ítélt meg. A szakorvos részéről a helyszínen a javaslaton kívül más dokumentáció nem volt fellelhető és a szakorvos sem az első javaslatnál, sem annak meghosszabbításainál nem dokumentálta a beteg tápláltsági állapotára vagy annak változására vonatkozó adatokat. A gondozási-ápolási dokumentációban a biztosított által ténylegesen elfogyasztott tápszer mennyiségére vonatkozó bejegyzés nincs.

A felperes a dokumentációs kötelezettség elmaradására hivatkozva a 9 vény esetében kifizetett kiemelt támogatás összegét visszakövetelte.

Az elsőfokú bíróság az ítélet jogi indokolásában utalt arra, hogy az egészségügyről szóló 1997:CLIV. tv. 136. § (1) és (2) bekezdése részletesen szabályozza a betegdokumentáció fogalmát és körét. A tényállásban hivatkozott jegyzőkönyv megállapításából azt a következtetést vonta le, hogy az alperes megszegte az egészségügyi törvényben és az alapmegállapodásban előírt dokumentációs kötelezettségét. Az a tény, hogy a szakorvosi javaslaton túl további dokumentáció nem áll rendelkezésre, önmagában megalapozza a szerződésszegés tényét. A szerződésszegésből kifolyólag az alperes nem volt jogosult a felperes által nyújtott kiemelt támogatásra, ezért a Ptk. 318. §-a alapján köteles a szerződésszegéssel okozott kárt a felperes részére megtéríteni.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt, azonban joghatályos fellebbezést csak az alperes nyújtott be.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte.

Fellebbezésében sérelmezte az elsőfokú bíróság ténymegállapításait és jogi következtetéseit is. Kiemelte, hogy a perbeli - 64-793/1/2002. számú - jegyzőkönyv szerint minden esetben megtalálható a biztosítottra vonatkozó orvosi dokumentáció (1. old. alja), a rendelt tápszer felhasználása az ápolási dokumentációban követhető (2. old. alja) és a tápszert rendelő szakorvos javaslata a diagnózist, a tápszer nevét, mennyiségét és a jogcímet tartalmazza. Ehhez képest az alperes teljesítette valamennyi dokumentációs kötelezettségét, a felperes pedig arra alapította követelését, hogy a rendelés indokoltsága nem ítélt meg. Később jogi álláspontját akként módosította, hogy a kár alapja nem a tápszerrendelés indokolatlansága, hanem a dokumentációs kötelezettség elmaradása. Az alperesnek azonban sem jogszabály, sem szerződés alapján nem volt további dokumentációs kötelezettsége, így szerződésszegésének és kártérítési felelősségének megállapítása téves.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ha a szakorvosi javaslaton túl

további dokumentáció nem áll rendelkezésre, ez már önmagában megalapozza a szerződésszegés tényét. Az is tény, hogy a gondozási-ápolási dokumentációban a tápszer mennyiségére vonatkozó bejegyzés nincs.

Jelen esetben a fellebbezésben vitatott érték a 200.000,- Ft-ot nem haladja meg, ezért kis perértékű ügyről van szó, amelyben a fellebbezésre a Pp. 233-256/A. §-ainak rendelkezéseit a 256/C-256/D. §-okban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Pp. 256/C. § (1) bek. szerint fellebbezésnek az elsőfokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye.

A másodfokú bíróság az alperesnek az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására alapított fellebbezését alaposnak találta.

A felperes keresetét az elsőfokú eljárásban akként véglegesítette, hogy kártérítési követelését nem a tápszerrendelés indokolatlanságára, hanem az alperes dokumentációs kötelezettségének elmaradására alapította. Ennek alátámasztására - a fentiekben már részletezettek szerint - az egészségügyről szóló törvény 136. §-ára, valamint a felek szerződésének II.3. pontjára hivatkozott. A fellebbezési tárgyaláson a bíróság kérdésre kijelentette, hogy az egészségügyi törvényen kívül konkrét jogszabályt megjelölni nem tud. Azt állította, hogy a normatív támogatás is dokumentációs kötelezettséggel jár, de a kiemelt támogatásnál ez még fokozottabban jön figyelembe. Úgy nyilatkozott, hogy a normatív rendelés jogosságát a felperes nem vitatta, kizárólag a normatív és a kiemelt támogatás közti különbséget indokoltságát, az előírt fokozott dokumentációt hiányolta.

A perbeli esetben az alperes által üzemeltetett idősek otthonáról van szó, aholis a felperesi jegyzőkönyvből kitűnően a tápszer rendelése szakorvosi javaslat alapján történt a kezelőorvos által; a jegyzőkönyv utal a szakorvosi javaslat tartalmára és gondozási-ápolási dokumentáció létre, hiányolva abból egyes adatokat.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli adatokból nem állapítható meg az alperes szerződésszegése. A felek szerződésének az ítélet tényállásában is idézett 7.3. pontja a felperes ellenőrzési jogosultságát rögzíti, nem pedig a Szolgáltató (alperes) kötelezettségét. Az alperes dokumentációs kötelezettsége közvetlenül az egészségügyi törvényből nem vezethető le, miután nem alapjogról, hanem adminisztrációs feladat megállapításáról van szó, amely köztudottan többlépcsős szabályozáson keresztül, az egyes intézménytípusok esetében speciális követelményeket tartalmazhat. Ilyen közbenső szabály lehet például a 22/1999. (VII. 1.) EüM rendelet a társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerekről, amelynek a szakintézeti szakorvos javaslatára vonatkozó rendelkezése a perbeli esetben realizálódott is; ilyenek lehetnek továbbá a gyógyszerek rendeléséről és kiadásáról szóló további jogszabályok és egyéb - tételes - jogszabályok. Annak sem lett volna akadálya, hogy a felek megállapodásukban rögzítsék az alperestől megkívánt dokumentációt. Arra azonban nincs törvényes lehetőség, hogy a felperes ellenőrzése során az egészségügyi dokumentációra vonatkozó törvényi rendelkezésre utalással külön elő nem írt vagy megállapodásukban nem szereplő momentumot kérjen számon.

Megjegyezte még a másodfokú bíróság, hogy a felperes nem tudott magyarázatot adni arra a kérdésre sem, hogy a perbeli jegyzőkönyv 1/4 mellékletében megjelölt 179.010,- Ft-os TB

támogatás összegéből miért a perbeli összeget követeli vissza; azt sem sikerült tisztázni, hogy a fellebbezési tárgyaláson előadott "fokozott" dokumentációs kötelezettség milyen előírásról vagy szerződéses megállapodásról alapul.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az alperes szerződésszegését nem látta megállapíthatónak, az erre alapított kártérítésre irányuló keresetet ezért alaptalannak találta.

A fent kifejtettekre tekintettel a Pp. 256/E. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

(PKKB 14.G.302.942/2004/11., Fővárosi Bíróság 2.Gf.76.082/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: 1997. évi CLIV. törvény 136. § (1)-(2) bek., 22/1999. (VII. 1.) EüM r.

7. Ha a felszámolási vagyon körébe tartozó bérleti jog értékesítéséhez a tulajdonos hozzájárulása is szükséges, akkor az átruházási szerződés alapján a felszámolónak átadott ellenérték mindaddig nem válik a felszámolási vagyon részévé, amíg a harmadik személy az átruházáshoz nem járul hozzá. Ha a harmadik személy tulajdonos a hozzájáruló nyilatkozatot megtagadja, akkor az átadott összeget a vevőnek vissza kell szolgáltatni.

A Fővárosi Bíróság az 1999. január 16-án kelt, 1999. február 15-én jogerős 4.Fpk.0198-002480/7. sorszámú végzésével megállapította a perben nem álló M.B. Szövetkezet (a továbbiakban: adós) fizetésektelenségét és elrendelte a felszámolását. Ugyanezen végzésével felszámolóként az alperest jelölte ki. Az alperes a felszámolási eljárás során nyilvános értékesítésre hirdette meg az adós által bérelt, a perben nem álló E. Önkormányzat tulajdonát képező Budapest, H. u. 6., 10/a. és 10/b. szám alatt lévő, nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérleti jogát.

A meghirdetett ingatlanok bérleti jogát az alperes az adós képviseletében eljárva a felperes részére kívánta értékesíteni 2.000.000,- Ft vételárért. A peres felek képviselői által aláírt, keltezés nélküli okiratban a felek rögzítették, hogy a felperes a vételárat készpénzben, a megállapodás aláírásával egyidejűleg befizeti az adós pénztárába, amelynek megtörténtét az alperes a megállapodás aláírásával nyugtázza. Az alperes kijelentette, hogy őt harmadik személlyel szemben jogszavatosság nem terheli, a felperes nyilatkozott arról, hogy az E. Rt-nek a bérleti jog vételét bejelenti, a szükséges eljárást kezdeményezi. Az okirat szerint a felperes 1999. október 15-től, a birtokbavétel napjától viseli az ingatlan terheit. A felek által 1999. október 8. napi keltezéssel, a keltezés nélküli irattal részben azonos tartalommal aláírt okiratban a felperes és az alperes rögzítették, hogy a felperes a 2.000.000,- Ft vételárat 1999. október 8-án készpénzben megfizette az alperes részére. A felek kijelentették, hogy tudomásuk van arról, hogy a helyiség bérleti jogának átruházásához a bérbeadó hozzájárulása szükséges, a kérelem benyújtására a felperes köteles. A felperes kijelentette, hogy a bérleti jog átruházásának feltételeit ismeri, az erre vonatkozó kötelezettségek

teljesítését vállalja. Az okirat szerint a felperes a pénzbeli térítés kifizetésével egyidejűleg lép az ingatlan birtokába, ettől az időszaktól kezdve viseli annak terheit.

Az alperes kijelentette, hogy a bérleménnyel kapcsolatos díj és közüzemi tartozás a felszámolás alatt álló adós tartozása, a felperest ezek a költségek nem terhelik.

A felperes az 1999. november 15-én kelt, az E. Rt.-hez 1999. november 23-án érkezett levelében kérte az Önkormányzat hozzájárulását a bérleti jog átruházásához. A kérelmében előadta, hogy az igénybevételi díj és az óvadék megfizetését vállalja. Az E. Rt. a 124/2000. (II. 8.) számú határozatával nem járul hozzá a helyiségek bérleti jogának felperesre történő átruházásához, erről az alperest a 2000. február 21-én kelt levélben tájékoztatta, egyidejűleg felszólítva, hogy az ingatlan visszaadásával kapcsolatban vegye fel a kapcsolatot az E. Rt.-vel. Az alperes a 2000. február 25-én kelt válaszlevelében közölte az E. Rt.-vel, hogy az ingatlan értékesítéséhez nincs szükség az E. Rt. hozzájárulására.

A felperes az E. Rt. és a E. Önkormányzat ellen a bérleti jog értékesítéséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozat pótlása iránt pert indított a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, amely per érdemi határozat meghozatala nélkül megszűnt.

Az E. Rt. az adós ellen folyamatban volt felszámolási eljárásban 2000. március 6-án kifogást nyújtott be hivatkozva arra, hogy az adós által bérelt helyiségek bérleti jogának átruházásához nem járult hozzá. A Fővárosi Bíróság a 2000. június 16-án kelt, 2000. augusztus 7-én jogerőre emelkedett 4.Fpk.01-98-002480115. sorszámú végzésével az E. Rt., mint hitelező kifogását annak elkészettsége miatt hivatalból elutasította. Az alperes a felszámolási eljárásban 2000. november 2-án nyújtotta be a 2000. október 31-i keltezésű zárójelentést, pénzforgalmi kimutatást és vagyonfelosztási javaslatot, amelyekben a felszámolás során befolyt összegek között tüntette fel és számolta el a perbeli helyiségek bérleti jogának értékesítésére tekintettel a felperestől átvett 2.000.000,- Ft-ot. Az E. Rt., mint hitelező a zárómérleggel és a vagyonfelosztási javaslattal kapcsolatban kifogással élt, amelyben ismételten előadta, hogy az E. Rt. a bérleti jog átruházásához nem járult hozzá. A Fővárosi Bíróság a 2000. május 2-án kelt végzésével az E. Rt. kifogását elutasította, majd a 35. sorszámú végzésével az alperes által előterjesztett záró anyagot jóváhagyta és a felszámolási eljárást befejezte. A végzés indokolása szerint a felszámolás során a perbeli ingatlanok bérleti jogának értékesítése folytán 2.000.000,- Ft folyt be az adóshoz, amely a költségek elszámolása, illetve a hitelezők közötti felosztás során felhasználása került.

A felperes az elsőfokú eljárás során jogcímében módosított, véglegesen előterjesztett keresetében kérte az alperest 2.000.000,- Ft, ennek 1999. október 8. napjától a kifizetés napjáig számított, a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott mértékű kamata és a perköltség megfizetésére kötelezni kártérítés jogcímén. Keresetét a Cstv. 54. §-ában és a Ptk. 339. §-ában foglaltak alapján terjesztette elő. Kifejtette, hogy a felperes által a bérleti jog ellenértéke címén kifizetett 2.000.000,- Ft az Önkormányzat, mint bérbeadó hozzájárulásáig nem képezte sem az alperes, sem az adós tulajdonát, így azzal nem rendelkezettek. Érvelése szerint a bérbeadó hozzájárulásának megszületéséig az alperesnek mintegy őriznie kellett volna a 2.000.000,- Ft-ot. Tekintettel arra, hogy az alperes ennek ellenére a felszámolási zárómérlegben szerepeltette a 2.000.000,- Ft-ot, nem a tőle elvárható gondossággal járt el. Előadta, hogy a 2.000.000,- Ft-ra vonatkozó igényét 2000. május 4-én

bejelentette az alperesnek.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes az Ltv. 42. §-ában előírt előzetes bérbeadói hozzájárulást nem kérte meg az E. Rt.-től, továbbá nem bizonyította, hogy mindent teljesített annak érdekében, hogy a hozzájárulást megkapja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolásában - utalva a Cstv. 54. §-ában és a Ptk. 339. §-ában foglaltakra kifejtette, hogy az alperes az adós bérleti jogának értékesítését a felszámolási eljárás keretében végezte. A felperessel kötött, a bérleti jog átruházására vonatkozó megállapodásban az szerepelt, hogy a felperesnek kell kezdeményeznie a helyiségek tulajdonosánál a szükséges eljárást. Ebből következően a felperes a megállapodás aláírásakor tudomással bírt arról, hogy a bérleti jog megszerzéséhez a tulajdonos hozzájárulása is szükséges. Az elsőfokú ítélet indoklása szerint az alperes az értékesítés során a felperestől befolyt összeget a felszámolási zárómérlegbe beállította, azzal a felszámolás keretében megfelelően elszámolt. Kifejtette, hogy a felszámolást lefolytató bíróság a tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozat hiányán alapuló kifogásokat két alkalommal is elutasította és a felszámolási zárómérleget akként hagyta jóvá, hogy abban szerepeltette a bérleti jog értékesítéséből befolyt összeget is. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság szerint az alperes az adós felszámolása során a Cstv. 54. §-ában meghatározott gondossággal járt el, jogellenes magatartást nem tanúsított, így a Cstv. 54. §-a és a Ptk. 339. §-a szerint kártérítési felelőssége nem áll fenn.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes kereset szerinti marasztalását és perköltség megállapítását kérte. Az Ltv. 42. §-ában foglaltak alapján kifejtette, hogy a felszámoló a Cstv. alapján értékesíthette ugyan a bérleti jogot, azonban az értékesítéshez szükség volt a bérbeadó hozzájárulására. Ennek megtörténteig a Ptk. 215. § (1) bekezdésében szabályozott függő jogi helyzet állt elő. Tekintettel arra, hogy a bérbeadó nem járult hozzá a bérleti jog átruházásához, a szerződés nem jött létre, ezért a Ptk. 215. § (3) bekezdése és a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján a szerződéskötést megelőző állapotot kellett volna helyreállítani. A felperes érvelése szerint az alperes azzal a magatartásával, hogy a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem állította vissza, továbbá a felperes által kifizetett 2.000.000,- Ft vételárat a felszámolási eljárás során a felszámolás során befolyt, értékesítésből származó bevételként elszámolta és a vagyonfelosztás során a hitelezők részére kifizette, megszegte a Cstv. 54. §-ban foglalt kötelezettségét. Az alperes a jogellenes magatartásával a felperesnek kárt okozott, amelyet köteles megtéríteni. A felperes előadása szerint az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben úgy állt be a felperes vagyonában 2.000.000,- Ft összegű vagyoncsökkenés, hogy a befizetett összeg ellentételezéseként a felperes nem jutott hozzá a szerződésben szolgáltatásként meghatározott bérleti joghoz.

Egyebekben hivatkozott arra, hogy a perbeli jogvita érdemi elbírálása szempontjából közömbös, hogy a bérbeadói hozzájárulás megszerzését a felperesnek kellett kezdeményezni, továbbá, hogy a Fővárosi Bíróság a felszámolási eljárás során elutasította az

E. Rt. kifogásait.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta, figyelemmel annak helyes indokaira. Az alperes vitatta, hogy a perbeli szerződés nem jött létre, ezért az eredeti állapotot kell helyreállítani. Álláspontja szerint az alperes a tőle elvárhatóan járt el a bérleti jog átruházása során, a bérbeadói hozzájárulás elmaradása az alperesnek nem róható fel, ezért az eredeti állapot helyreállítására nem köteles. Előadása szerint nem nyert bizonyítást az sem, hogy a felperes mindent megtett a bérbeadói hozzájárulás beszerzése érdekében. Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes a fellebbezésében nem hivatkozott olyan új tényre vagy bizonyítékra, amely megalapozhatná az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását. Utalt arra, hogy a felszámolási eljárásban a kifogás elbírálása során a Fővárosi Bíróság nem állapított meg jogsértést, így jogellenes magatartás hiányában az alperes kártérítési felelőssége nem áll fenn.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a lefolytatott bizonyítás alapján helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság a felek képviselőinek előadása és a rendelkezésre álló iratok tartalma alapján a fentiek szerint csupán kiegészítette. Az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényekből levont jogi következtetésekkel azonban a másodfokú bíróság nem értett egyet, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 235. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az adós ellen folyamatban volt felszámolási eljárás keretében végezte az adós vagyonának, köztük a perrel érintett bérleti jognak az értékesítését. A felek képviselőinek egyező előadása és a bérleti jog átruházása tárgyában keletkezett okiratok tartalma alapján helyesen állapította meg azt is, hogy a felperesnek tudomása volt arról, hogy a bérleti jog átruházásához szükséges az Önkormányzat hozzájárulása, amelynek beszerzését a felperes vállalta. Helyesen állapította meg továbbá az elsőfokú bíróság, hogy az Önkormányzat az Ltv. 42. § (1) bekezdése által előírt hozzájárulást a szerződéshez nem adta meg. A hozzájárulás beszerzéséhez, illetve ennek elmaradásához fűződő jogkövetkezményeket azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, ezért az alperest terhelő kártérítési felelősség kapcsán téves jogi következtetésre jutott.

Az Ltv. 42. § (1) bekezdésével előírt hozzájárulás a felperes és az adós szerződésének érvényességét a Ptk. 215. § (1) bekezdésében foglaltak szerint akként befolyásolta, hogy az Önkormányzat beleegyezéséig a szerződés nem jött létre, de a szerződéses nyilatkozatához mind a felperes, mind az adós - utóbbi az alperes, mint képviselője útján - kötve volt. Az ekként létrejött függő jogi helyzeten nem változtatott az a körülmény sem, hogy az alperes az adós vagyonát a Cstv. 49. §. - 49/B. §-ában szabályozott eljárás keretében értékesítette, mert a Cstv. e körben előírt speciális szabályai a Ptk. 215. §-ában és az Ltv. 42. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazását nem zárják ki. A Ptk. 215. § (1) bekezdésében foglaltakból következő függő jogi helyzet azzal a következménnyel járt, hogy az

Önkormányzat hozzájárulásáig egyrészt a felperes nem szerezte meg az ingatlanok bérleti jogát, másrészt az adós sem szerzett jogot a 2.000.000,- Ft pénzbeli ellenértékre, azzal sajátjaként nem rendelkezhetett, függetlenül attól, hogy azt az alperes az adós képviselőjében a felperestől a szerződés megkötésével egyidejűleg átvette. Ez utóbbi tényből az következik, hogy a bérleti jog pénzbeli ellenértékeként kikötött 2.000.000,- Ft a Cstv. 4. § (1) bekezdésében foglaltak szerint nem vált az adósnak a felszámolási eljárás körébe tartozó vagyonává. Figyelemmel arra, hogy a felperes és az adós az Önkormányzat hozzájárulásának beszerzésére határidőt nem kötöttek ki, a Ptk. 215. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakból következően a bérleti jog átruházására irányuló szerződés érvényességéhez kapcsolódó függő jogi helyzet az Önkormányzatnak a hozzájárulás tárgyában hozott döntéséig állt fenn.

Tekintettel arra, hogy az Önkormányzat, illetve annak vagyonkezelő szerve, az E. Rt. a 124/2000. (II. 8.) számú határozatával nem járult hozzá a bérleti jog felperesre történő átruházásához, a perbeli szerződéssel kapcsolatos függő jogi helyzet a Ptk. 215. § (1) és (2) bekezdése értelmében 2000. február 8. napján akként szűnt meg, hogy a szerződés nem jött létre. Ezen tényre figyelemmel a szerződő feleknek a Ptk. 215. § (3) bekezdése értelmében a Ptk. 237. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárniuk, azaz a szerződéskötést megelőző állapotot kell visszaállítaniuk. Ennek során a felperes követelheti a már átadott 2.000.000,- Ft vételár visszafizetését, míg az alperes a bérlemény birtokba bocsátását. Figyelemmel arra, hogy az alperes az Önkormányzat hozzájárulásának megtagadásáról az E. Rt. 2000. február 21-én kelt leveléből értesült, a 2000. október 31-i keltezésű zárómérleg előterjesztése során jogellenesen és nem a tőle az adott helyzetben elvárható gondossággal járt el, amikor a zárómérlegben nem a perbeli helyiségek bérleti jogát tüntette fel, mint megmaradt, nem értékesített vagyont [Cstv. 52. § (3) bekezdés b) pont], hanem a felperestől átvett 2.000.000,- Ft-ot, mint az adós vagyonának értékesítéséből befolyt pénzeszközt (Cstv. 52. § (3) bekezdés a) pont, 52. § (4) bekezdés b) pont) szerepeltette. Amennyiben az alperesnek tudomása volt a felperes által az Önkormányzat ellen jognyilatkozat pótlása iránt indított peres eljárásról, úgy az adott helyzetben tőle elvárható gondossággal eljárva a zárómérleghez fűzött szöveges jelentésben erről és a perbeli bérleti jog értékesítésévei kapcsolatos körülményekről tájékoztatnia kellett volna a felszámolás során eljáró Fővárosi Bíróságot. Tekintettel arra, hogy mindezt elmulasztotta, alappal nem hivatkozhat arra, hogy eljárása azért nem jogellenes, mert a zárómérleget a Fővárosi Bíróság jóváhagyta. Az alperes a fentiekben megjelölt jogellenes és felróható magatartásával a felperesnek kárt okozott, amelyet a Cstv. 54. §-a értelmében alkalmazandó Ptk. 339. §-a alapján köteles megtéríteni.

A felperes kára akként következett be, hogy a bérleti jog átruházására irányuló szerződés megkötésére folytán a felperes az ingatlanok bérlet jogát nem szerezte meg, ugyanakkor a szerződést megelőző állapot visszaállítása keretében az adós megszűnése folytán az alperes részére átadott 2.000.000,- Ft-ot sem követelheti vissza az adóstól.

Az alperes által az adós képviselőjében átvett 2.000.000,- Ft kapcsán a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a már kifejtettek szerint a 2.000.000,- Ft nem vált az adós vagyonának a részévé, ezért ennek visszakövetelése során nem kellett a Cstv. 34. § (2) bekezdésében és a Cstv. 38. § (3) bekezdésében foglalt szabályokat alkalmazni. Az alperes kártérítés címén a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a felperes vagyonában bekövetkezett 2.000.000,- Ft értékcsökkenést köteles megtéríteni, amely értékcsökkenés egyezik az adós képviselőjében átvett 2.000.000,- Ft vételárral.

Figyelemmel arra, hogy a felperes a 2.000.000,- Ft-ot 1999. október 8-án fizette ki az adós képviselőjében eljáró alperesnek, a Ptk. 360. §-a értelmében alkalmazandó Ptk. 301. §-a alapján a rendelkező részben foglaltak szerint tarthat igényt késedelmi kamat megfizetésére.

A fent kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 235. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

(Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 18.P.21.491/2004/17., Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.689/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 215. §, 237. § (1) bek., Ltv. 42. § (1) bek.

8. Ingatlanon fennálló használati jog alapján a tulajdonos akkor is igényt tarthat havi használati díjra, ha korábban a használat ingyenes volt.

Az alperes mint közszolgáltató transzformátorállomása a volt Csepel Fémművek gyárterületén lévő, és időközben a felperes tulajdonába került üzemcsarnok középső részében 48 nm területet foglal el. Az alperes a terület használatáért díjat nem fizetett, mert ennek mértékében a felek megállapodni nem tudtak.

A felperes módosított keresetében használati díj megfizetésére kértek kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes tulajdonában és az alperes használatában álló Bp. XXI., Gyepsor u. 1. szám alatti, üzemcsarnokban lévő transzformátor állomás által elfoglalt terület használati díja 2003. január 1-jétől december 31-ig nettó 4.610,- Ft/nm/év, 2004. január 1-jétől kezdődően nettó 4.750,- Ft/nm/év. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 282.760,- Ft tőkét és járulékait, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A perben beszerzett és aggálytalanak értékelt szakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadva a felperes módosított keresetének díjmegállapításra irányuló részét teljes egészében, marasztalásra irányuló részét csupán részben ítélte megalapozottnak.

A marasztalás összegét a szakértő által javasolt díjmértékek alapulvételével, de csak a keresetlevél benyújtásának időpontjára visszamenőlegesen határozta meg. A perindítást megelőző időre érvényesíteni kívánt használati díj iránti igényt a kialakult bírósági gyakorlatra, valamint az Ltv. vonatkozó szabályainak és a Ptk. 423. §-ának analóg alkalmazhatóságára figyelemmel elutasította.

Az ítélet részbeni megváltoztatása érdekében mindkét peres fél fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezési kérelme a meghaladó keresetét elutasító ítéleti rendelkezés megváltoztatására, és a keresetének teljes egészében helyt adó döntés meghozatalára irányult. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróság csak a keresetlevél benyújtásától kezdődően marasztalta az alperest, holott a területet már korábban is folyamatosan használta. Évek óta -

eredménytelenül - követeli az alperestől a használat ellenértékét, szerződés közöttük a díjmértékben való megegyezés hiányában nem jöhetett létre. Az 5 éves elévülési időn belüli igényérvényesítésnek álláspontja szerint nincs jogi akadálya, ezt a jogát a hivatkozott, felperes számára egyébként ismeretlen bírósági gyakorlat nem korlátozhatja.

A felperes a fellebbviteli tárgyaláson a lejárt díj megfizetésére irányuló keresetét leszállította a 2002. februárjától 2004. végéig esedékessé vált, az igazságügyi szakértő által megállapított mértékű használati díjra.

Alperes fellebbezési kérelme a használati díjmérték 3.475,- Ft/nm/év + ÁFA összegre történő mérséklésére, valamint a még lejárttá nem vált használati díjra vonatkozó ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezésére irányult. A fellebbezés indokolása szerint a használat tényét és a követelés jogalapját már korábban is elismerte, a peres felek között vita csak a fizetendő díj mértékében és a fizetés kezdő időpontjában van. A felek között fennálló tartós jogviszonyt a bíróság csak a keresetlevél benyújtásának időpontjára visszamenőlegesen módosíthatja, ezért az eljárás bíróság a Ptk. 241. §-ának alkalmazása körében kialakult ítélkezési gyakorlatnak megfelelően helytállóan állapította meg a díjfizetés kezdő időpontját.

Tévedett az elsőfokú bíróság azonban, amikor a jogalap vonatkozásában a perben irányadó 2001. évi CX. törvény (továbbiakban: VET) rendelkezései helyett az 1993. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Ltv.) és a Ptk. bérletre vonatkozó szabályait tartotta alkalmazhatónak. Figyelmen kívül hagyta azt, hogy a villamos energia szolgáltatás díja a mai napig hatósági áras termék. Alperes kötelezően ellátandó közszolgáltatási tevékenysége egyebek mellett éppen a felperes tulajdonában álló üzemcsarnok energiaellátása érdekében használja a területet.

A per során többször hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BH. 1997/585. számon közzétett eseti döntésében foglaltakra. A bíróság indokolásában nem jelölte meg annak okát, milyen okból nem vette figyelembe a Legfelsőbb Bíróság hasonló tényállású ügyben adott iránymutatásait.

Nem adta okát annak sem, hogy milyen okból hagyta figyelmen kívül a per irataihoz becsatolt használati szerződések összehasonlító adatait. Ezek kivétel nélkül a volt Csepel Művek területén lévő, más helyiségekben működtetett transzformátor állomásokra vonatkoznak, és az általa elismert használati díjmértéket támasztják alá.

Hivatkozott arra is, hogy a megállapítási kereset Pp.-ben előírt feltételei az adott esetben nem álltak fenn, így a bíróságnak arra nem lett volna lehetősége, hogy a jövőre nézve a használati díj mértékét megállapítsa.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését alaposnak, az alperesi fellebbezést pedig csak részben találta megalapozottnak.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, a megalapozottan megállapított tényállásból azonban részben téves jogi következtetést vont le. A másodfokú bíróság ezért az első fokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az alábbiakban kifejtett indokokra figyelemmel a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta.

Helytállóan hivatkozott az alperes fellebbezésében arra, hogy fizetési kötelezettsége a VET rendelkezésein alapul. A korábban hatályban volt VET 32. § (3) bekezdése értelmében a használati jogért az engedélyes az ingatlan tulajdonosának, illetőleg használójának térítést köteles fizetni. A jelenleg hatályos, 2001. évi törvény a fentivel egyező rendelkezést tartalmaz.

A térítés a használati jog folyamatos gyakorlásáért jár, havonta fizetendő összege szabad megállapodás tárgya. A felek a perben egyezően adták elő azt, hogy a havi térítéssel egy tekintet alá eső használati díj mértékében nem tudtak megállapodni, felperesnek ezért jogi érdeke fűződött ahhoz, hogy a díjmérték megállapítását a bíróságtól kérje. Kereseti kérelme - tartalmát tekintve - valójában nem megállapítási, hanem marasztalási keresetnek minősül. A Pp. 122. § (2) bekezdése értelmében tartásdíj, járulék és más időszakos szolgáltatás iránt indított perben a marasztalásra irányuló kereseti kérelem a le nem járt szolgáltatásokra is előterjeszhető. A jogosultnak így nem kell újabb pert kezdeményeznie a később lejáró időszakos szolgáltatásokra. A használati díj folyamatos gyakorlásáért havonta fizetendő térítés időszakos szolgáltatás, nem sértett tehát jogszabályt az elsőfokú bíróság akkor, amikor a le nem járt szolgáltatások tekintetében is meghatározta az alperes által fizetendő díj mértéket. Ennyiben az alperes fellebbezése alaptalannak bizonyult.

A felek között a használati díjban való közös megegyezés hiányában szerződés nem jött létre, így a Ptk. 241. §-ában írt törvényi tényállás hiányában a szerződés bírósági módosításának kezdő időpontjával kapcsolatban kialakult bírósági gyakorlat alkalmazásának sem volt az adott tényállás mellett helye.

Az ítéletben hivatkozott bírósági gyakorlat szerint a bíróság a szerződést nemcsak a jövőre nézve, vagyis az ítélelhozatal, vagy a jogerőre emelkedés napjától, hanem a keresetlevél előterjesztésétől - tehát visszamenőlegesen is - módosíthatja. A perbeli esetben nem szerződésmódosítás történt: a felperes az alperes jogszabályon alapuló térítési kötelezettségének teljesítését kérte. A felek egyezően adták elő, hogy már a pert megelőzően felhívta az alperest a teljesítésre, megkísérelte a használati díjban való megállapodást. Ezzel nyilvánvalóvá tette, hogy a terület használatát ezen időponttól kezdődően nem tekinti ingyenesnek. Ekkortól az alperesnek már számolnia kellett térítési kötelezettségével. Az a körülmény, hogy a fizetendő díjban nem tudtak megállapodni, nyilvánvalóan nem eshet a felperes terhére, és nem eredményezhet ingyenes használatot az alperes javára. Megalapozottan hivatkozik ezért a felperesi fellebbezés arra, hogy a térítési igény elévülési időn belüli érvényesítésének törvényes akadálya nincs. Felperes a havi térítési díj bíróság által meghatározott összegére a teljesítésre irányuló felhívásának közlésétől (hatályosulásától) jogszerűen tarthat igényt. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság a lejárt térítési díj összegét a felperes leszállított kereseti kérelmének megfelelően 2002. februárjától 2004. decemberéig terjedő időszakra határozta meg.

A másodfokú bíróság megalapozottnak találta a díjmérték mérséklésére irányuló alperesi fellebbezést is. Megítélése szerint a perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény nem tekinthető aggálytalannak, ezért azt ítélezése alapjául nem fogadta el. A szakértő által alkalmazott kétféle módszer közül az állandósult ítélkezési gyakorlat a használati díjak megállapításakor kiemelten és elsődlegesen a piaci összehasonlító adatok elemzésén alapuló értékelést követeli meg. Az összehasonlító értékelemzés vizsgálati szempontjai, a kereslet-

kínálat és egyéb körülmények értékelése alapján lehet ugyanis a legpontosabban megállapítani azt, hogy az adott piaci viszonyok közötti hasznosítás esetén a tulajdonos milyen bevételt érhetne, vagy érhetett volna el. Ehhez a tárgyi ingatlan közvetlen környezetében található hasonló paraméterekkel rendelkező ingatlanok forgalmi viszonyainak vizsgálata szükséges. Ha a közvetlen környéken nem állnak ilyen adatok rendelkezésre, távolabbi ingatlanok összehasonlító adatait kell mérlegelni, csak ezek hiányában, szükségmegoldásként jöhet szóba a piaci érték meghatározásának más módszere.

A felperes által beszerzett magánszakvélemény nem összehasonlító értékelemzésen alapul, a bíróság által beszerzett szakvéleményben megjelölt összehasonlító adatok pedig nem alkalmasak a perbeli speciális jellegű területhasználattal való összevetésre.

Az összehasonlító értékelemzés során nem lehet eltekinteni attól, hogy az általános rendeltetésű és a közcélú (közszolgáltatásra szolgáló) területek piaci viszonyai eltérőek. A perbeli térítési díj mértékére a szakvéleményben felsorolt, a perbeli terület közvetlen környezetében lévő iroda, raktár és műhely rendeltetésű helyiségek hirdetési (szerződésekkel alá sem támasztott) adatai nem irányadóak. A területhasználat jellegére figyelemmel ezért a térítési díjat a másodfokú bíróság a per irataihoz 13. sorszám alatt becsatolt összehasonlító adatok alapján az alperes által elismert mértékben határozta meg. Az alperes által szolgáltatott okirati bizonyítékokból megállapítható volt, hogy az adott gyártelepen lévő transzformátor állomások használati díja 2002-2003. években 2.500-3.500,- Ft/nm/év + Áfa volt, amely díjmérték a bíróság más perekből szerzett hivatalos tudomása szerint is megfelel a közcélú használatra szolgáló területek piaci viszonyainak. A fentiekre tekintettel a bíróság az alperes által 2002. februárjától fizetendő díj mértékét 3.475,- Ft/nm/év + Áfára leszállította, és a terhére megállapított marasztalás összegét 608.125,- Ft-ra felemelte. A lejárt térítési díj összege a 2002. évi (11 hónap) 191.125,- Ft, a 2003. évi 208.500,- Ft és a 2004. évi 208.500,- Ft összegű térítési díjakból tevődik össze.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.G.303.220/2003., Fővárosi Bíróság 3.Gf.75.750/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: 2001. évi CX. törvény 75. § (3) bek.

9. Nem lakás céljára szolgáló helyiség albérletbe adásához a bérbeadó írásbeli hozzájárulása szükséges.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 557.636,- Ft tőkét és járulékait, a felperes ezt meghaladó járulékos kereseti követelését elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a felperes a központi költségvetési szervként működő Professzorok Házával kötött helyiségbérleti szerződés alapján használt helyiségcsoport egyik helyiségét szóbeli megállapodással 1999-ben az alperes használatába adta, aminek fejében alperes a Professzorok Háza részére fizetendő díj területarányos részét volt köteles albérleti díj címén megfizetni a felperes részére. Az albérletbe adást a Professzorok Házának írásos hozzájárulásához kötötték. A Professzorok Háza a bíróság megkeresésére nem említette, hogy az írásos hozzájárulás elmaradt volna, az albérletbe adás jogszerűségét a felek sem tették vitássá, ezért a bíróság a felek közötti albérleti szerződést

érvényesen létrejöttek tekintette. Rámutatott arra, hogy az alperes 2000. decemberi kiköltözése önmagában nem váltotta ki az albérleti szerződés megszűnésének jogi hatását, így a járulékos albérleti jogviszony csak 2002. év végén, a felperes bérleti jogviszonyának megszűnésével szűnt meg. A helyiség újbóli albérletbe adásával sem szűnhetett meg ezen időpontot megelőzően az albérleti szerződés, mert a per adatai szerint az E. P. Kft. nem a perbeli, hanem a vele szemben lévő helyiségbe költözött be. Mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes az albérleti szerződés megszűnéséig köteles megfizetni a felperesnek az összegszerűségében egyébként nem vitatott üzemeltetési díjat.

Az ítélet ellen annak részbeni megváltoztatása, és a felperes keresetét teljes egészében elutasító döntés meghozatala érdekében az alperes nyújtott be fellebbezést. Ebben a bizonyítékok okszerűtlen értékelését sérelmezte. Alperes az albérletbe vett helyiségből 2001. év végén kiköltözött, mely tény a tanúvallomások minden kétséget kizáróan megerősítettek.

Álláspontja szerint a felek mind az albérleti szerződés megkötésében, mind annak megszüntetésében szóban állapodtak meg és a felperes a szóban közölt felmondását tudomásul vette, a szerződéses jogviszonyt a maga részéről is megszüntetnek tekintette. Erre utalnak a felperesnek a peres eljárás kezdetén tett nyilatkozatai, valamint a számlázás megszüntetésének ténye is. A felperes 2002. első félévére az üzemeltetési költségről számlát már nem is állított ki, a 2002. III. és IV. negyedévre szóló számlák megfizetése iránti igényét korábban azzal indokolta, hogy 2002. II. félévére alperes a bérleménybe visszaköltözött. A perben az I. félévi üzemeltetési költségekkel keresetét ugyan felemelte, számlákat, fizetési felszólításokat azonban a pert megelőzően nem küldött. Álláspontja szerint a 2002. évi használat megvalósulására nem lehet az ajánlott küldemények átvételéből következtetni. Arra hivatkozott, hogy a felek között 2002. évben jogviszony már nem állt fenn, emiatt az alperest fizetési kötelezettség nem terheli.

A felperes ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alapos.

A másodfokú bíróság az első fokú ítéletet a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül. Ennek eredményeként az volt megállapítható, hogy az első okú bíróság a meglévő bizonyítékok okszerűtlen mérlegeléseivel megállapított tényállásból jogszabálysértő jogi következtetést vont le.

A másodfokú bíróság ezért az első fokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét az alábbiakra figyelemmel elutasította.

A másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját az albérleti szerződés érvényességét illetően. A Professzorok Házának a bíróság megkeresésére küldött, a per iratai között 25. sorszám alatt elfekvő válaszleveléből nem lehet olyan értelmezést levonni, hogy a bérbeadó a felperes részére az alperes befogadásához szükséges írásbeli hozzájárulást megadta. A perben az albérletbe adáshoz kötelezően előírt írásbeli hozzájárulás megadása bizonyítást nem nyert.

A kötelező alakiság megsértésével és a bérbeadó írásbeli hozzájárulása nélkül szóban

megkötött albérleti szerződés a Ptk. 217. § (1) bekezdése értelmében semmis, arra az érvénytelenség jogkövetkezményeit akkor is alkalmazni kell, ha a felek az albérletbe adás jogszerűségét egymás közti viszonyukban egyébként vitássá nem tették. Érvénytelen helyiségbérlet esetén az eredeti állapot helyreállítása nem lehetséges, minthogy a megvalósult használatot nem lehet utóbb meg nem történtnek tekinteni. A Ptk. 237. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazásával a bíróságnak az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről kell rendelkeznie.

Fentieknek a bizonyítási teher telepítése szempontjából is jelentőségük van, mivel érvényes szerződés hiányában immár nem az alperesnek kell bizonyítania az albérleti szerződés 2001. év végi megszűnését, hanem a felperesnek a 2002. évi használat megvalósulását. Erre az első fokú eljárásban felvett bizonyítás anyagából a felperes önmagának is ellentmondó nyilatkozataira is figyelemmel megalapozott következtetést levonni nem lehetett, tényállításának bizonyíthatatlansága így a felperes terhére esett.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 10.G.302.857/2003/30., Fővárosi Bíróság 3.Gf.75.701/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Ltv. 33. § (1) bek., 36. §

Eljárásjogi jogesetek

1. A fizetési meghagyásos eljárásban előterjesztett ellentmondásban ideiglenes intézkedés iránti kérelem nem terjeszthető elő. Ilyen kérelem előterjesztésére csak a perré alakult eljárásban előterjesztett viszontkeresetben van lehetőség.

A jogosult 2004. november 2-án fizetési meghagyás kibocsátását kérte 281.350,- Ft és járulékaira. A fizetési meghagyást a kötelezett meghatalmazottja 2004. november 26-án vette át és az elsőfokú bíróság 2005. március 17-én 2005. február 5. napjával jogerősítette.

A kötelezett 2005. április 12-én érkezett beadványában bejelentette, hogy a fizetési meghagyás kézbesítése részére nem volt szabályszerű, az részére nem került kézbesítésre, kérte a jogerősítő záradék törlését és egyben ellentmondást terjesztett elő, másodlagosan pedig kérte a végrehajtás felfüggesztését. Beadványát április 20-án kiegészítette azzal, hogy nem a meghatalmazottja vette át a fizetési meghagyást, kérte a postánál a vizsgálat lefolytatását.

Az elsőfokú bíróság megkeresése alapján a Magyar Posta 2005. június 13-án kelt levelében közölte, hogy téves kézbesítés történt, a kézbesítés során postai mulasztás történt. Ezt követően az elsőfokú bíróság a 2005. június 14-én kelt 10. számú végzéssel megállapította, hogy a fizetési meghagyás kézbesítése nem a 79/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet 16. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően történt. Elrendelte a fizetési

meghagyás jogerősítő záradékának törlését és a fizetési meghagyás ismételt kézbesítését. A kötelezett részére a fizetési meghagyás kézbesítése 2005. június 21-én történt meg szabályszerűen.

A kötelezett 2005. június 23-án ellentmondást terjesztett elő. Előadta, hogy a jogosult a korábbi jogerősítő záradékkal ellátott fizetési meghagyás alapján inkasszó útján követelését beszedte, csatolta banki kivonatait. A Pp. 156. §-a alapján soron kívül ideiglenes intézkedést tartalmazó, előzetesen végrehajtható végzés meghozatalával kérte, hogy a bíróság kötelezze a jogosultat a jogosulatlanul inkasszált összeg visszafizetésére. Hivatkozott arra, hogy a jogosultat a szabálytalan kézbesítésről szóban és írásban is az inkasszót megelőzően értesítette, ehhez képest rosszhiszeműen döntött az inkasszóról.

Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban az elsőfokú bíróság 2005. július 8-án kelt 1-I. számú végzéssel elrendelte, hogy a felperes 15 napon belül fizessen vissza az alperesnek 336.315,- Ft-ot és 153.497,- Ft után 2005. május 19-től, míg 182.818,- Ft után 2005. május 18-tól a kifizetésig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatait. Indokolásában a Vht. 56. § (2) bekezdésének analóg alkalmazását hívta fel.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését, és az előzetes végrehajthatóság soron kívüli felfüggesztését kérte a Pp.158. § (8) bekezdése alapján. Előadta, hogy a kötelezett által előadott hibás kézbesítés lehetőségéről április 12-én értesült a kötelezett jogi képviselőjétől. Hivatkozott arra, hogy a hibás kézbesítés tényét nem áll módjában ellenőrizni. A bíróság végzése alapján jóhiszeműen járt el, és indította el a saját számlavezetőjénél május 2-án az inkasszót. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság a jogerősítő záradék törlésévei egyidejűleg a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem intézkedett. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (6) bekezdésébe ütköző módon járt el, mivel nem küldte meg jogosult részére a kötelezett június 22-én kelt ideiglenes intézkedés iránti kérelmét, valamint az áprilisban kelt beadványokat is csak június második felében kapta meg, ezért nem volt lehetősége a kötelezett előadására a nyilatkozatát megtenni. Indokoltnak tartotta volna a Pp. 156. § (4) bekezdésének alkalmazását. Sérelmezte, hogy a végzés kamatfizetésre vonatkozó rendelkezése jogszabályi indokolást nem tartalmaz.

Az alperes észrevételében az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, hogy a felperes is elismerte, hogy még az inkasszó előtt tájékoztatta a jogerősítő záradék jogellenességéről, nem jelezte, hogy ezen tényről bírósághoz érkezett beadványt szeretne kapni. Álláspontja szerint felperes oldalán nem lehet jóhiszeműségről beszélni, mert tudta jól, hogy nem jogosult az inkasszóra. A pénzt jelenleg is a felperes használja, ezért köteles érte kamatot fizetni. Előadta, hogy a jogerősítő záradék törlésére tekintettel a másodlagosan előterjesztett végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről már nem kellett rendelkezni. Hivatkozott arra, hogy a fellebbezéssel támadott végzés előzetes végrehajthatóságot nem tartalmaz, így nincs mit felfüggeszteni. Rögzítette, hogy ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, ugyanakkor az elsőfokú bíróság a Vht. alkalmazásával hozta meg végzését, ami pedig nem írja elő a felek előzetes meghallgatását.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel alapos.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A második fordulata szerint pedig a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

Az ellentmondásában a kötelezett a Pp. 156. §-a szerinti ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak elsődlegesen azt kellett volna vizsgálnia, hogy annak feltételei fennállnak-e.

A Pp. 156. § (1) bekezdés első fordulata alapján a bíróság kérelemre ideiglenes intézkedéssel elrendelheti a kereseti kérelemben (vizontkeresetben), illetve az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben foglaltak teljesítését, a (2) bekezdés értelmében pedig az ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt nem terjeszthető elő.

Fentiekből következik, hogy csak peres eljárásban kerülhet sor legkorábban a keresetlevél illetve vizontkereset előterjesztésével egyidejűleg az azonnali intézkedés elrendelése iránti kérelem előterjesztésére. Az ellentmondásban előterjesztett ilyen tartalmú kérelem perrendi szempontból nem lehet megalapozott. Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban az alperes nem terjesztett elő vizontkeresetet, erre tekintettel az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elsődleges feltétele nem áll fenn.

Amennyiben tartalma szerint az alperes által előterjesztett kérelmet a végrehajtás megszüntetése iránti kérelemként kellene figyelembe venni, azon esetben sem járt el az elsőfokú bíróság megalapozottan. A Vht. 6. § (1) bekezdése szerint a pénzforgalmi úton érvényesíthető - e törvényben említett - pénzkövetelés azonnali beszedési megbízással kell behajtani; bírósági végrehajtásnak akkor van helye, ha az azonnali beszedési megbízással nem vezetett eredményre.

Erre tekintettel az elsőfokú bíróság által hivatkozott Vht. szerinti analógia alkalmazására sincs mód. A Vht. 56. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást elrendelő bíróság végzéssel megszünteti, illetőleg korlátozza a végrehajtást, ha közokirat alapján megállapította, hogy a végrehajtandó határozatot jogerős határozat hatályon kívül helyezte, illetőleg megváltoztatta. A (2) bekezdés alapján az (1) bekezdésben említett esetben a végrehajtást elrendelő bíróság az adós kérelmére végzéssel arra kötelezheti a végrehajtást kérőt, hogy - teljesen, illetőleg részben térítse vissza az adósnak a végrehajtás során kapott összeget és a végrehajtási költséget, illetőleg megfelelő részét. A (3) bekezdés pedig előírja, hogy a (2) bekezdésben foglalt esetben az eljárást az alapügyben eljáró végrehajtó az alapügy keretében foganatosítja (visszvégrehajtás). Mivel a Vht. 6. § (1) bekezdésében foglaltak nem tekinthetők bírósági végrehajtásnak, ekként a Vht. 56. § (1)-(3) bekezdésében foglaltak alkalmazására semmiképpen nincs mód bíróság által elrendelt végrehajtás, végrehajtó hiányában.

Utal a másodfokú bíróság arra, hogy a Pp. 99/A. § (8) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a vélelmezett kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatálytalanok.

Ekképp az elsőfokú bíróság helytállóan rendelkezett a fizetési meghagyás záradékának törléséről, amennyiben pedig már végrehajtási eljárás lenne folyamatban, akkor lenne alkalmazható a Vht. hivatkozott rendelkezése. Ekként az inkasszó útján történt jogosulti követelés beszedése is hatálytalan lenne, azonban annak visszatérítésére csak a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint van mód külön peres eljárás során, vagy viszontkereset előterjesztésével, illetve a folyamatban lévő peres eljárás során történt elszámolással. Figyelemmel kell lenni azonban e körben a Ptk. 361. §-ban foglaltakra, tekintettel arra, hogy a felperes kereseti követelésének megalapozottsága vonatkozásában még jogerős érdemi határozat nem áll rendelkezésre.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 259. §-a alapján alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, rendelkezéseit mellőzni rendelte, az alperes által előterjesztett kérelmet elutasította.

Figyelemmel arra, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet érdemi vizsgálat nélkül - Pp. 156. § (1); (2) bekezdésében foglalt előfeltételek hiánya miatt - el kellett volna már utasítania az elsőfokú bíróságnak, az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárás – a fellebbezési eljárásra is kiterjedően - illetékmentes. Az illetékre vonatkozó rendelkezés az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján alapul.

(Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 13.P.III.22.142/2005/1-1., Fővárosi Bíróság 4.Gkf.76.109/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 156. §

2. Ha a bíróság a fél által előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet keresetlevélként bírálja el és a felperes a keresetétől a per első tárgyalását megelőzően eláll, akkor az illeték a peres eljárás illetékének 10 %-a.

A felperes 2005. március 30. napján fizetési meghagyás kibocsátását kérte az alperessel, mint kötelezettel szemben 1.831.768,- Ft főkövetelésre, ennek késedelmi kamatára és a perköltségre. A kérelmére 55.000,- Ft eljárási illetéket rótt le. Az elsőfokú bíróság 2005. április 1. napján bocsátotta ki a fizetési meghagyást, ami az űrlapon megadott címről „címzett ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkezett vissza a bíróságra. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság 2005. április 15-én kelt 21.Pk.51.016/2005/2. sorszámú végzésével tájékoztatta a felperest, mint jogosultat a fizetési meghagyás kibocsátásának eredménytelenségéről, továbbá a Pp. 314. §-ában foglaltakra tekintettel felhívta, hogy a végzés kézbesítésétől számított 40 napon belül okirattal valószínűsítse a kötelezett székhelyét. Figyelmeztette arra, hogy amennyiben a felhívásnak a megadott határidő alatt nem tesz eleget, a kérelmet a Pp. 315. § (4) bekezdése alapján keresetlevélnek tekinti és ekként fogja elintézni, ez esetben a felperes hirdetményi kézbesítést és ügygondnok kirendelését kérheti.

Az elsőfokú bíróság ezen felhívására a felperes a kötelezett címeként bejelentette a 1203

Budapest, J. u. 45-49. szám alatti címet. A fizetési meghagyást a posta erről a címről is a "címezett ismeretlen helyre költözött" jelzéssel küldte vissza.

Az elsőfokú bíróság a 2005. június 13-án kelt 6. sorszámú végzésével ismételten tájékoztatta a felperest a kézbesítés eredménytelenségéről és felhívta a kötelezett székhelyének 40 napon belül történő bejelentésére. A végzésben ezúttal is figyelmeztette a felperest, hogy amennyiben a felhívásnak a megadott határidő alatt nem tesz eleget, a kérelmét a Pp. 315. § (4) bekezdése alapján keresetlevélként fogja elintézni. A felperes meghatalmazottja a végzést 2005. június 20-án átvette, az abban foglaltaknak nem tett eleget.

Ezt követően az elsőfokú bíróság a felperes fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét keresetlevélnek tekintve a 2005. szeptember 22-én kelt 2. sorszámú végzésével tájékoztatta a felperest, hogy a nemperes eljárás a Pp. 314. § és 315. § (4) bekezdése alapján perré alakult át. Erre tekintettel felhívta, hogy 8 napon belül rójon le további 5.500,- Ft eljárási illetéket, egyben figyelmeztette, hogy amennyiben a felhívásnak határidőn belül nem tesz eleget, a pert a Pp. 322. § (2) bekezdése alapján megszünteti. Felhívta a felperest annak 15 napon belül történő igazolására is, hogy az alperes ismeretlen helyen tartózkodik és figyelmeztette, hogy amennyiben az ismeretlen helyen tartózkodó alperes hirdetmény útján történő idézését és az alperes részére ügygondnok kirendelését kéri, úgy helyezzen elnöki letétbe 15.000,- Ft-ot ügygondnoki díj előlegezése címén.

A felperes meghatalmazottja a végzést 2005. szeptember 30-án átvette, majd az elsőfokú bírósághoz 2005. október 4-én érkezett 3. sorszámú beadványában bejelentette, hogy az eljárás folytatása az alperes elérhetetlenségére tekintettel nem áll érdekében. Erre tekintettel a Pp. 160. § alapján kérte az eljárás megszüntetését. Kérte továbbá a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmén lerótt 5.500,- Ft eljárási illeték visszatérítését az 1990. évi XCIII. törvény 58. § (1) bekezdés a) pontja, 58. § (5) bekezdése, 80. § (1) bekezdés i) pontja és 81. § (2) bekezdése alapján.

A felperes 3. sorszámú beadványában foglaltakra tekintettel az elsőfokú bíróság a 4. sorszámú végzésével a pert megszüntette és megállapította, hogy az eljárás mérsékelt illetéke 60.500,- Ft, amelyet a felperes visel. Erre tekintettel felhívta a felperest, hogy 15 napon belül lelevezés terhével rójon le 5.500,- Ft mérsékelt eljárási illetéket. A végzés indokolásában kifejtette, hogy a felperes a 2005. október 4. napján kelt beadványában bejelentette, hogy a keresetétől eláll és kérte a per megszüntetését, ezért a bíróság a pert a Pp. 157. § e) pontja és a Pp. 160. § (1) bekezdése alapján megszüntette. Az illetéket az Itv. 58. § (1) bekezdés a) pontja alapján a keresettől történt elállásra tekintettel a peres eljárás illetékének 10 %-ára mérsékelte azzal, hogy azt a felperes viseli. Megállapította azt is, hogy a nemperes eljárásban lerótt illeték mérséklésének az Itv. 58. § (5) bekezdése alapján nincs helye.

A végzés ellen a felperes élt fellebbezéssel, amiben kérte az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását az illeték mérséklésére vonatkozó részében és kérte a kérelmén lerótt 55.000,- Ft eljárási illeték 90 %-ának megfelelő 49.500,- Ft visszatérítését az Itv. 58. § (1) bekezdésének a) pontja alapján.

A fellebbezés részben alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzésének a per megszüntetésére vonatkozó rendelkezését nem érintette, tekintettel arra, hogy a végzés ezen rendelkezése fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett.

Az iratok alapján megállapítható volt, hogy az elsőfokú bíróság ugyan több ízben rendelkezett a fizetési meghagyás kibocsátásáról, azt azonban szabályszerűen nem lehetett kézbesíteni. Az iratok alapján az is megállapítható volt, hogy az elsőfokú bíróság a 2. és 6. sorszámú végzéseivel a Pp. 314. §-ában foglaltaknak megfelelően tájékoztatta a felperest a fizetési meghagyás kibocsátásának akadályáról, és figyelmeztette a Pp. 315. §-ának (4) bekezdésében foglaltakra arra az esetre, ha a felperes a kötelezett újabb székhelyét a megadott határidőn belül nem jelenti be. Tekintettel arra, hogy a felperes az elsőfokú bíróság 6. sorszámú végzésében foglalt felhívásnak nem tett eleget, a 2. sorszámú végzésével a Pp. 314. §-a és a Pp. 315. § (4) bekezdése alapján az eljárás perré alakulásáról tájékoztatta a felperest, azaz a felperes fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét - összhangban a Pp. előírásaival - a továbbiakban keresetlevélként bírálta el. Erre tekintettel az eljárási illeték mérsékléséről szóló rendelkezés során tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a mérsékelt eljárási illeték összegét az Itv. 58. § (5) bekezdése alapján a fizetési meghagyással lerótt eljárási illeték figyelmen kívül hagyásával határozta meg.

Tekintettel arra, hogy a felperes beadványa a fizetési meghagyás kézbesítésének sikertelensége miatt keresetlevélként került elbírálásra, a mérsékelt eljárási illeték összegét a peres eljárás illetékéből - Itv. 39. § (1) bekezdés, 42. § (1) bekezdés a) pont - kiindulva, az Itv. 58. § (1) bekezdés a) pontja alapján kell meghatározni. A keresettel érvényesített követelésre tekintettel a jelen peres eljárásnak az Itv. 39. § (1) bekezdése és az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján számított eljárási illetéke 109.900,- Ft. Tekintettel arra, hogy a felperes a keresetétől a per első tárgyalását megelőzően elállt, a mérsékelt illeték összege az Itv. 58. § (1) bekezdés a) pontja alapján 10.990,- Ft. Figyelemmel arra, hogy a felperes a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmén 55.000,- Ft eljárási illetéket rótt le, az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján 44.010,- Ft eljárási illeték visszaigénylésére jogosult.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 259. § értelmében alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

(Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság G.22.066/2005., Fővárosi Bíróság I.Gfv.75.056/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 314. §, Itv. 39. § (1) bek., 42. § (1) bek. a) pont, 58. § (1) bek. a) pont

3. A per jogerős befejezését követően, de a végrehajtási eljárás megindítását megelőzően nincs lehetőség a felek személyében bekövetkezett változás bírósági eljárás keretében történő megállapítására.

A 27.G.301.020/2002. számon folyamatban volt polgári eljárás jogerős befejezést követően dr. T. G., aki a perben az I. és a II. r. alperesek jogi képviselője volt, kérelmében a megítélt perköltség tekintetében kérte jogutódlásának megállapítását a 2003. december 22-én kelt engedményezési szerződés alapján a Pp. 61. § (1) bekezdése szerint. Kérelmét a bíróság felhívására akként pontosította, hogy a jogutódlás megállapítását a Vht. 39. § (1) bekezdésére alapítottan kérte, előadta, hogy végrehajtási eljárást nem kezdeményezett.

Az elsőfokú bíróság 24. sorszámú végzésével dr. T. G. jogutódi minőségének megállapítása iránt előterjesztett kérelmét elutasította.

A végzése indokolásában kifejtette, a Pp. 61. § (1) bekezdése alapján figyelemmel arra, hogy a polgári eljárás 2003. szeptember 17. napján jogerősen befejeződött, a perbelépés engedélyezése fogalmilag kizárt. A Vht. 39. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást kérő vagy az adós személyében bekövetkező változás esetében dönt a bíróság határozattal a végrehajtási eljárás során, ennek azonban feltétele a polgári eljárás jogerős befejezését követő végrehajtási eljárás megindítása. Arra hivatkozott, hogy a kérelmező saját előadása szerint sem indult a jogerős határozat alapján végrehajtási eljárás, ezért a Vht. 39. § (1) bekezdésében megfogalmazott rendelkezés alkalmazására sem volt eljárásjogi lehetőség. Amennyiben a kérelmező a saját nevében, mint engedményes indít végrehajtást, akkor csupán azt kell igazolnia, hogy a követelésnek az engedményezés folytán ő az anyagi jogi jogosultja. Ennek alakszerű megállapítására a jogszabályok értelmében nincs szükség.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a kérelmező terjesztett elő fellebbezést, amelyben a végzés megváltoztatását, és a perköltség tekintetében jogutódi minősége megállapítását kérte. A Vht. 39. § (1) bekezdésére hivatkozva, utalva Vht. 15. §-ra kifejtette, hogy a bíróságnak kell döntenie a jogutódlás kérdésében.

A fellebbezés nem alapos.

A Vht. 39. § (1) bekezdése értelmében valóban, amennyiben az adós vagy a végrehajtást kérő személyében változás áll be, a végrehajtási lap kiállítására jogosult bíróság határoz a jogutódlás kérdésében. A végrehajtási lap kiállítására a Vht. 15. §-a értelmében az a bíróság jogosult, amelyik az ítéletet hozta. Azonban a Vht. 39. §-a alkalmazásának csak az esetben van helye - ahogy arra helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság -, amennyiben a volt peres fél jogutódjá végrehajtási eljárást kezdeményez. A jogutód általa sem vitatottan végrehajtási eljárást nem indított, így a bíróság perben eljár tanácsa helytállóan utasította el a jogutód kérelmét. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a jogutódnak végrehajtási eljárást kell kezdeményeznie, amely eljárásban annak megindításával egyidejűleg kérheti a jogutódlás megállapítását, illetőleg amennyiben igazolja a jogutódlását, kérelmére, mint végrehajtást

kérő kérelmére a bíróság elrendeli a végrehajtást.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 259. §-a értelmében érvényesülő Pp. 254. § (3) bekezdése alapján, helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 27.G.301.020/2002/24., Fővárosi Bíróság 1.Gkf.76.241/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Vht. 39. § (1) bek., 15. §, Pp. 61. § (1) bek.

4. A fél eleget tesz illetékfizetési kötelezettségének, ha a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmében az általa benyújtott nyomtatványon feltüntetésre kerül „A társaság tevékenységi körébe tartozó bármely követelés megfizetése iránt indított bírósági (nemperes és peres) eljárást terhelő bírósági eljárási illeték megfizetésére a pénzügyminiszter ...számú engedélye alapján utólagos elszámolással került sor.”

A fizetési meghagyással indult és a kötelezett ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a bíróság a 2. sorszámú végzésével felhívta a felperest, hogy a Pp. 322. § (2) bekezdése alapján 3.500,- Ft kiegészítő illeték lerovását igazolja. A hivatkozott végzést a felperes 2005. szeptember 23-án szabályszerűen átvette, majd a 2005. október 3. napján postára adott előkészítő iratán a lerovandó illeték összegét a bélyegzőlenyomaton nem tüntette fel, az illetéket nem róta le, fénymásolatban csatolta az utólagos elszámolással történő illetékfizetést engedélyező 8013/2005. (PK.9) számú pénzügyminiszteri tájékoztatást.

A felperes által csatolt iratokat az elsőfokú bíróság az illeték megfizetése tényének igazolására nem találta alkalmasnak. Álláspontja szerint a tájékoztató rögzíti, hogy az utólagos elszámolás tényét és a lerovandó illeték összegét az iraton fel kell tüntetni. E kötelezettségének felperes a bíróság felhívása ellenére nem tett eleget, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 322. § (2) bekezdése alapján a per megszüntetése iránt intézkedett.

Az elsőfokú bíróság végzése ellen annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasító döntés meghozatala érdekében a felperes nyújtott be fellebbezést. Hivatkozott arra, hogy a 44/2004. (XII. 20.) PM. rendelet 8. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az a gazdasági társaság, amely a pénzügyminisztertől a bírósági eljárási illeték utólagos megfizetésére engedélyt kapott, csak az eljárást kezdeményező iraton kell hogy alkalmazza az e célra rendszeresített gumibélyegzőt. Ugyanezen rendelet 8. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy az utólagos elszámolás érdekében a gazdálkodó szervezetnek a kezdeményezett bírósági eljárásokról naprakész, sorszámmal ellátott nyilvántartást kell vezetni, melyből megállapítható az ügy bírósági ügyszáma, a gazdálkodó szervezetnél vezetett nyilvántartási száma, az adós neve és a fizetendő illeték összege. A gazdálkodó szervezetnek a nyilvántartást minden félév végén le kell zárni, és a félévet követő 15. napjáig a nyilvántartást az illetékes illetékhivatalhoz be kell nyújtani és ezzel egyidejűleg kell az illetéket megfizetni. A felperes az eljárást

kezdeményező iraton, azaz a fizetési meghagyáson feltüntette a bírósági eljárás utólagos elszámolása estén alkalmazandó gumibélyegzővel a hivatkozott PM. rendelet 8. § (1) bekezdésében meghatározott szöveget és nyilvántartásba vette a 3500,- Ft peres eljárás illeték elszámolását.

Fellebbezéséhez mellékelte az illeték elszámolását igazoló úgynevezett „illetéklistát”, melyen mínusz 7.700,- Ft került feltüntetésre.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 257. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően az ellenérdekű fél részére észrevételezésre kiadta. Alperes részéről fellebbezési ellenkérelem nem került előterjesztésre.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság határozatát helytelen jogszabályértelmezéssel és ennél fogva jogszabálysértéssel hozta meg. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság permegszüntető végzését a Pp. 258. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A felterjesztett iratokból a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes az illetékfizetési kötelezettség teljesítése körében a 44/2004. (X. 20.) PM. számú rendelet rendelkezéseinek eleget tett. A fizetési meghagyáson feltüntetésre került „a társaság tevékenységi körébe tartozó bármely követelés megfizetése iránt indított bírósági (nemperes és peres) eljárást terhelő 3.500,- Ft bírósági eljárási illeték megfizetésére a pénzügyminiszter 15029/2004. számú engedélye alapján utólagos elszámolással került sor”. A 44/2004. (XII. 20.) PM. számú rendelet 8. § (1) bekezdése értelmében annak a gazdálkodó szervnek, amely a pénzügyminisztertől a bírósági eljárási illeték utólagos megfizetésére engedélyt kapott, az eljárást kezdeményező iraton kell az e célra rendszeresített gumibélyegzővel az illeték utólagos megfizetésének tényét és annak összegszerűségét igazolni.

A felperes által a kibocsátani kért fizetési meghagyás tekinthető az eljárást kezdeményező iratnak. Ezen túlmenően az a körülmény, hogy a felperes utóbb utólag az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a bíróság felhívására a 3. sorszám alatti beadványában csupán arra utalt, hogy az illeték megfizetésére utólagos elszámolással került sor, nem szolgáltathat alapot a peres eljárás megszüntetésére. A perbeli esetben a Pp. 322. § (2) bekezdésében foglalt joghátrány, nevezetesen a per megszüntetése felperessel szemben nem alkalmazható.

(Budai Központi Kerületi Bíróság 7.P.XII.22.463/2005/4., Fővárosi Bíróság 3.Gfv.75.055/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: 44/2004. (XII. 20.) PM r. 8. §

5. A keresettől történő elállás esetén a fél javára megállapítandó perköltség összegének a megállapítása során csak annak van jelentősége, hogy a perindítás, illetőleg a per megszüntetéséig terjedő pervittel összefüggésben a félnek milyen összegű indokolt költségei merültek fel.

A felperes keresetében az I. r. alperest parkolási díj megfizetésére kérte kötelezni, majd a harmadik tárgyalást követően 20. sorszámú beadványában a keresetet a II. r. alperesre kiterjesztette, és az I. r. alperessel szemben a keresetétől elállt. Az elálláshoz az I. r. alperes a 2006. április 18-án tartott tárgyaláson hozzájárult, és a korábban 14. sorszámú beadványa mellékleteként csatolt ügyvédi munkadíjra vonatkozó megállapodásra hivatkozva 80.000,- Ft + áfa perköltség megállapítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 21. sorszámú végzésében a pert az I. r. alperes vonatkozásában megszüntette, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000,- Ft perköltséget.

A végzése indokolásában a Pp. 160. § (1) bekezdésére és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletre utalt.

Az elsőfokú bíróság végzése ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az I. r. alperes részére megítélt perköltség megváltoztatását kérte azzal, hogy a perből elbocsátott I. r. alperes a saját költségét viselje. Arra hivatkozott, hogy a költségek viselése kapcsán az elsőfokú bíróság jogszabályt sértett, mivel nem állapítható meg a felperes Pp. 80. § (2) bekezdés szerinti pervesztesége, ezért az alperesnek a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján saját költségét viselnie kell. A felperes a jogszabályi előírásnak megfelelően keresetét a BM Járműnyilvántartásban bejegyzett tulajdonos-üzembentartó ellen indította meg, tekintettel arra, hogy a nyilvántartásba a tulajdonostól eltérő üzembentartó bejegyzésre nem került. Az 1999. évi LXXXIV. tv. 2. § 9. pontja, 13. § (1) bekezdése és 33. § alapján megállapítható, hogy a lízingbe adó I. r. alperes elmulasztotta jogszabályba foglalt tulajdonosi kötelezettségét az üzembentartó bejegyeztetése kapcsán. A járműtulajdonosnak a perből történő elbocsátására a 2/2006. KPJE jogegységi határozat alapján került sor, amely megállapítja, hogy a hitelt érdemlően szerződéssel igazolt, de be nem jegyeztetett üzembentartó felelős a 2005. július 1. előtt keletkezett parkolási és pótdíjazások kapcsán. Az eljárás megindítását követően keletkezett, ám a bíróságokra nézve kötelező jogegységi határozat kapcsán kényszerült keresetét módosítani.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyását indítványozta, valamint a felperest, I. r. alperesnek a másodfokú eljárásban felmerülő, az I. r. alperes és megbízottja között létrejött, korábban csatolt megbízásban foglaltak szerint 100.000,- Ft + áfa összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére kérte kötelezni.

Az I. r. alperes a fizetési meghagyásban foglaltakra tett ellentmondásában előadta, hogy a gépjárművek nem állnak a használatában, azokat tartós bérlet keretében lízingbe adta, így

álláspontja szerint felperes nem a megfelelő alperessel szemben terjesztette elő kereseti kérelmét, annak ellenére, hogy tisztában volt azzal, hogy a területhasználati szerződéseket nem az I. r. alperes, hanem a gépjárművek használói kötötték meg. Utalt arra továbbá, hogy jogszabályon alapuló kötelezettsége a lízingbevevőkről nyilvántartás vezetése, így a keresetindításnak jogi akadálya nem állt fent. Hivatkozott arra is, hogy megítélése szerint a Pp. 78. § (5) bekezdése szerint a felmerült költségek viselésére külön jogszabályban meghatározott módon az állam, nem pedig az I. r. alperes köteles, mivel nem róható a terhére az, hogy felperes csak a 2006/2. KPJE-ban foglaltak alapján jutott I. r. alperessel azonos jogi álláspontra. Utalt a Pp. 160. §-ára, amely összhangban a 78. §-ban foglaltakkal úgy rendelkezik, hogy amennyiben a per a felperes elállás a folytán szűnik meg, úgy felperes köteles viselni alperesnek a keresetindítással kapcsolatban felmerült költségeit.

A fellebbezés részben alapos.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Pp. 160. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdésére, a felperes amennyiben az alperessel szemben a keresetétől eláll, köteles az alperesnek a keresetindítás folytán felmerült költségeit megtéríteni. A jogszabály rendelkezéséből következően nincs jelentősége annak, hogy a felperes elállására miért kerül sor - kivéve, amennyiben annak oka az alperes per alatti teljesítése -, így nem alapos a felperes azon hivatkozása, hogy az I. r. alperes mulasztása miatt nem tudott a megfelelő alperesekkel szemben keresetet indítani. A felperes elállása folytán megállapítandó perköltség összege körében csak annak van jelentősége, hogy a perindítás, illetőleg az addigi pervitel miatt az I. r. alperesnek milyen összegű indokolt költségei merültek fel. Az I. r. alperes által csatolt a peres eljárás költségére vonatkozó, közte és a jogi képviselője között létrejött megbízási szerződésben írtaknak a 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltakra tekintettel van jelentősége, figyelemmel arra, hogy a jogalkotó akarata szerint ezen jogszabályi előírás elsősorban a peres jogvitának a bíróság általi érdemi eldöntése esetére tartalmaz iránymutató rendelkezést.

A jogvita nem érdemi megszűnése, így az elállás esetén is azonban vizsgálandó és figyelembe veendő a fent hivatkozott rendelet 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban egyrészt, az I. r. alperes illetve jogi képviselője által kifejtett a per vitelével kapcsolatos tevékenység, másrészt az, hogy a megállapítani kért költség a pertárgy értékével arányban áll-e. A másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy bár az I. r. alperes jogi képviselője a kitűzött három tárgyaláson részt vett, ellenkérelmet és további két beadványt szerkesztett, azonban az eljárás nem húzódott el és az ügy megítélése sem volt bonyolult, továbbá a fent kifejtettek értelmében az eljárás nem a pernyertességével fejeződött be. Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelési jogköréből eredően az elsőfokú bíróság által megállapított perköltséget a felére mérsékelte, arra tekintettel, hogy a pertárgy értéke 5 %-ára tekintettel megállapítható kb. 25.000,- Ft, és a megbízási szerződés alapján az alperes által kért 100.000,- Ft összeghez képest. A megállapított ügyvédi munkadíj nem tekinthető eltúlzottnak, de kifejezi azt is, hogy az alperes jogi képviselője a jogszabályban megállapított összegtől eltérően magasabb ügyvédi munkadíjban állapodtak meg.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzésének nem

fellebbezett rendelkezését nem érintve, a perköltség vonatkozásában fellebbezett részét a Pp. 259. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint részben megváltoztatta.

A bíróság másodfokú perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, amely a felperes által előlegezett fellebbezési illeték fele összegéből áll.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 30.G.300.650/2005/21., Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.559/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 160. § (1) bek., 78. § (1) bek.

6. Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem elbírálására is irányadóak a keresetlevél kellékeire vonatkozó rendelkezések. A jogosult a kérelemhez köteles azokat az okiratokat csatolni, amelyekre bizonyítékként hivatkozik, továbbá amelyekből a bíróság hatásköre és illetékessége megállapítható.

A jogosult fizetési meghagyás kibocsátását kérte a kötelezett ellen. Az elsőfokú bíróság 1-I. sorszámú végzésével a Pp. 121. § (2) bekezdésére hivatkozással kötelezte a jogosultat, hogy csatolja a kötelezett 30 napnál nem régebbi cégkivonatát. A jogosult a felhívásra 2005. október 21-i beadványában úgy nyilatkozott, hogy a hivatkozott jogszabályhely nem alapozza meg a cégkivonat bekérését, ez a fizetési meghagyásos eljárás, mint jogintézmény jellegével ellentétes gyakorlat.

Az elsőfokú bíróság 2-I. sorszámú végzésével a jogosultnak a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét elutasította. Végzése indoklásában arra hivatkozott, hogy a jogosultnak a bírósághoz 2005. október 21-én érkezett beadványát a Pp. 114. §-a szerinti eljárási kifogásnak tekintette, amelyet figyelmen kívül hagyott, tekintettel arra, hogy a cégkivonat a kötelezett perbeli jogképességének igazolásához szükséges okirat, amelyet a Pp. 121. § (2) bekezdése alapján köteles csatolni az iratokhoz. Utalt arra is, hogy a bíróság a kötelezett perbeli jogképességét a Pp. 50. § (1) bekezdése szerint az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálhatja.

Az elsőfokú bíróság végzése ellen a jogosult terjesztett elő fellebbezést, amelyben a végzés megváltoztatását kérte akként, hogy a másodfokú bíróság rendelje el a fizetési meghagyás kibocsátását. Kifejtette, hogy a hiánypótlásban hivatkozott Pp. 121. § (2) bekezdése tételesen nem sorolja fel a bíróság által kért okiratot, és megítélése szerint az eddigi bírósági gyakorlat sem terjedt ki ezen okirat bekérésére.

Ismételten utalt arra, hogy ez a fizetési meghagyásos eljárás, mint jogintézmény jogi jellegével is ellentétes. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 222. § (2) bekezdésében meghatározott indokolási kötelezettségét is, mivel a 2005. október 21-i kérelmében foglaltakkal ellentétben nem indokolta érdemben a hiánypótlási felhívásban kért okirat szükségességét, csupán csak utalt az elutasítás alapjául szolgáló törvényhelyre.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság hiánypótlási felhívása a Pp. 121. § (2) bekezdésére hivatkozással megalapozott volt, mivel ezen jogszabályhely alapján azon okiratokat kell csatolni, amelyekre egyrészt a felperes bizonyítékként hivatkozik, másrészt, amelyek a bíróság hatáskörének és illetékességének megállapításához szükségesek. A Pp. 42. §-a szerint bíróság illetékességének megállapításánál a keresetlevél beadásának az időpontja az irányadó, azt, hogy a gazdálkodó szervezet székhelye a keresetlevél benyújtásának időpontjában a bíróság illetékességi területén volt-e, szintén a cégmásolat adataiból lehet megállapítani. A Pp. 43. § (2) bekezdése értelmében ezt csak az esetben kell vizsgálnia, ha köztudomással, a bíróság hivatalos tudomásával ellenkező, vagy az ellenfél vitássá teszi, illetve valószínűtlen.

Az elsőfokú bíróság végzése indokolásában az elutasítás okaként azonban a Pp. 50. § (1) bekezdésére is hivatkozott, amely megalapozott. A perben - így a fizetési meghagyásos eljárásban is - fél csak az lehet, aki perbeli jogképességgel rendelkezik, a bíróság ezt a Pp. 50. § (1) bekezdése alapján az eljárás bármely szakaszában vizsgálhatja. Ennek alapján tehát nem szükséges olyan gazdasági társaságok, közintézmények és egyéb jogi személyek jogképességének vizsgálata, amelyeknek működése köztudomású vagy arról a bíróság hivatalos tudomással rendelkezik. Jelen eljárásban azonban a kötelezett nem olyan jogi személy, amelynek jogképességéről a bíróságnak hivatalos tudomása lenne, önmagában az, hogy a bíróság közvetlenül is beszerezheti a cégnyilvántartás adatait nem jelenti azt, hogy a bíróságnak hivatalos tudomása lenne a cég jogképességéről. A Pp. 314. §-a szerint a fizetési meghagyást csak belföldi lakó, illetve székhellyel rendelkező személy ellen lehet kibocsátani. A jogképesség és a belföldi székhely meglétének vizsgálatához elengedhetetlen a hiteles cégszűkeket tartalmazó cégmásolat/kivonat csatolása.

A Pp. 192. § (1) bekezdése értelmében bíróságnál, más hatóságnál lévő irat beszerzése iránt a fél kérelmére a bíróság intézkedik, ha az irat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Tekintettel arra, hogy a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXL V. törvény 3. § (2) bekezdése értelmében a cégjegyzék fennálló, illetve törölt adatai, valamint a cégiratok teljes körűen nyilvánosak, azokat bárki megtekintheti, és azokról feljegyzést készíthet, valamint a (3) bekezdés szerint a cégbíróságon cégmásolat, cégkivonat vagy cégbizonyítvány kiadása kérhető, általában nincsen annak akadálya, hogy a fél a cégkivonatot maga beszeresse. Amennyiben azonban valamilyen olyan különös méltánylást érdemlő körülmény áll fenn, amelynek alapján a fél számára a cégkivonat vagy cégmásolat beszerzése nehézségbe ütközik, vagy nem lehetséges indítványozhatja azt is, hogy azt a bíróság szerezzék be.

Mindezek alapján megállapítható, hogy bár a bíróság a fél jogképességének vizsgálata céljából hivatalból bármikor beszerezhet cégmásolatot, illetőleg ezt a felek is indítványozhatják a fent kifejtett feltételek fennállása esetén, azonban az elsőfokú bíróság a fenti jogszabályok helyes alkalmazásával hívta fel a jogosultat hiánypótlásra, és ugyancsak

helyesen alkalmazta a mulasztás jogkövetkezményeit.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 259. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

(Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.Gpk.406.380/2005/2-I., Fővárosi Bíróság 1.Gkf.75.065/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 121. § (2) bek., 315. § (1) bek.

7. Ha a betéti társaság ellen felszámolási eljárás indul, ez nem akadályozza annak, hogy a jogosult a társaság beltagjával szemben a mögöttes felelősség alapján pert indítson. Ilyen esetben azonban a fizetési meghagyáson, illetve az ítéletben fel kell tüntetni, hogy végrehajtás a kötelezett (alperes) vagyonára csak akkor folytatható le, ha a felszámolási eljárás eredményeképpen a követelés a betéti társaság vagyonából nem elégíthető ki.

Az elsőfokú bíróság a 4. sorszámú végzésével a jogosultnak a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét elutasította. Végzése indokolásában arra hivatkozott, hogy a cégkivonatból megállapította az I. r. kötelezett ellen 2005. február 17-e óta felszámolási eljárás van folyamatban, a jogosult kérelmét pedig a bírósághoz 2005. szeptember 30-án nyújtotta be. Így a kérelmet az I. r. kötelezettel szemben a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontja alapján, míg a II. r. kötelezettel szemben a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontja alapján utasította el.

A végzés ellen a jogosult terjesztett elő fellebbezést, amelyben a végzés megváltoztatását kérte a II. r. alperessel szemben elutasító rész tekintetében. Kifejtette, a II. r. kötelezett, mint beltag az I. r. kötelezett tartozásaiért felelősséggel tartozik a Gt. 90. § (2) bekezdése alapján. Az I. r. kötelezett felszámolása nem érinti a II. r. kötelezett mögöttes felelősségét, így vele szemben a fizetési meghagyás kibocsátható. Vitatta, hogy a követelése idő előtti lenne.

A fellebbezés alapos.

Az I. r. alperes ellen indult felszámolási eljárás következtében a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és végelszámolásról szóló tv. (továbbiakban: Cstv.) 38. § (3) bekezdése alapján az I. r. kötelezett ellen a felszámolási eljárás kezdő időpontja után nem indítható bírósági eljárás, tekintettel arra, hogy a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelést csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni. Ennek azonban nem akadályozza, a II. r. kötelezettel szemben a Gt. 90. § (1) bekezdése szerinti mögöttes felelősség alapján a követelés érvényesítése. A Gt. 90. § (1) bekezdése előírja, hogy a társaság kötelezettségeiért elsősorban a társaság felel a vagyonával - és így a jogosult

az I. r. kötelezettel szemben a felszámolás keretében érvényesítheti igényét -, de amennyiben a társasági vagyon a követelést nem fedezi, a társaság kötelezettségeiért a tagok saját vagyonukkal korlátlanul és egyetemlegesen felelnek. Ennek azonban csak a követelés végrehajtása során van jelentősége, de nem akadályozza annak, hogy a jogosult az igényét a Gt. 90. § (2) bekezdése alapján a II. r. kötelezettel, mint beltaggal szemben nemperes eljárásban érvényesítse, azt megelőzően is, hogy az I. r. kötelezettel szemben - amennyiben igényét a felszámolási eljárásban bejelenti - a felszámolási eljárás befejeződjön. Ebben az esetben fel kell azonban tüntetni a fizetési meghagyáson, hogy a kötelezett vagyonára végrehajtás csak akkor vezethető, ha a követelés a Bt. vagyonából nem elégíthető ki. Így tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a II. r. kötelezettel szemben a kérelem kibocsátását elutasította, a követelés idő előtti ségére hivatkozással.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzésének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét a Pp. 259. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a jogosult az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. 57. § (1) bekezdése a) pontjára figyelemmel feleslegesen rótt le a fellebbezési illetéket, amelyet a 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján az Illetékhivataltól visszaigényelhet.

(Budai Központi Kerületi Bíróság 1.Pk.49.117/2005/4., Fővárosi Bíróság 1.Gkf.75.023/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Cstv. 38. § (3) bek., Gt. 90. § (1) bek.

8. Ha a társasházi külön tulajdonban álló ingatlanban bekövetkezett kár a társasház közös tulajdonában lévő cső törésével áll okozati összefüggésben, akkor a kár megtérítése iránt indított perben a társasház perbeli jogképességgel rendelkezik, az egyes tulajdonostársaknak nem kell perben állniuk.

A jogosult fizetési meghagyás kibocsátását kérte a kötelezett ellen 2006. január 9-én. Az ellentmondás folytán perre alakult eljárásban a felperes a fizetési meghagyásban érvényesített követelését kereseti kérelemként is fenntartotta. A per során előadta, hogy 2004. július 26-án V. György Bp. XI. B. B. u. 35. sz. alatti lakása beázott. A keletkezett kárt megtérítette a károsult vagyonbiztosítása alapján. A kár okaként azt jelölte meg, hogy a társasház tulajdonát képező cső hibásodott meg, melyből kifolyó víz eláztatta a károsult lakását. Kereseti kérelme jogalapjaként a Ptk. 352. § (1), és 558. § (1) bekezdését hívta fel.

Az elsőfokú bíróság 4. számú végzéssel a pert megszüntette, megállapította, hogy a felperes az Illetékhivataltól 4.000,- Ft visszatérítésére jogosult. Indokolásában a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. tv. 1. § (1) és (2) bekezdését, 3. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 352. § (1) bekezdését felhívva kifejtette, hogy a társasház nem más, mint a tulajdonostársak közössége. A társasház jogképessége nem terjed ki arra, hogy önállóan tulajdonjog alanya legyen. Így vele szemben jogképesség hiánya miatt - a Ptk. 352. § (1) bekezdése alapján

kárigény nem érvényesíthető. Erre tekintettel a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontja, 157. § a) pontja és 158. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a per megszüntetéséről.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését kérte. Hivatkozott arra, hogy a Társasházakról szóló jogszabály 3. § (1) bekezdése alapján, mivel a beázást okozó cső a társasházi tulajdonosok közös tulajdonában van, és a tulajdonosi jogokat a társasház gyakorolja, a társasház önállóan is perelhető. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperes perbeli jogképességének hiányát állapította meg. Rögzítette, hogy a sérült cső valóban nem a Társasház, hanem a tulajdonosok tulajdonában van, azonban a közös ügyek vitele érdekében a hivatkozott törvényhely ad felhatalmazást arra, hogy a tulajdonosi jogokat gyakorló társasház közvetlenül perelhető legyen.

Az alperes a fellebbezés vonatkozásában észrevételt nem tett.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az általa felhívott jogszabályokból a perben jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján helytelen következtetéseket vont le, ezért a permegszüntető végzés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság indokolásában helytállóan állapította meg, hogy a felperes keresetét az alperesként megjelölt társasház közös tulajdonában álló csővezeték hibájából eredő kár megtérítésére alapította. Azonban az ebből levont jogi következtetései nem helytállóak.

A Pp. 48.§ alapján a perben fél az lehet (perbeli jogképesség), akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek. A Társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. tv. 3. § (1) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a társasháznak mely esetekben van önálló perbeli jogképessége. E szerint a társasház tulajdonostársainak közössége az általa viselt közös név alatt az épület fenntartása és a közös tulajdonnal kapcsolatos ügyek intézése során jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, önállóan perelhet és perelhető, gyakorolja a közös tulajdonnal kapcsolatos tulajdonosi jogokat, viseli a közös tulajdon terheit. A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (intézőbizottság elnökét) illeti meg.

A jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján - a kárt okozó cső a társasház tulajdonostársainak közös tulajdonában álló - a Pp. 157. § a) pontjának alkalmazására nincs mód, mivel a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontja szerinti feltétel - a félnek nincs perbeli jogképessége - nem áll fenn a Társasházakról szóló jogszabály fent hivatkozott rendelkezése alapján.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 258. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Utal arra a másodfokú bíróság, amennyiben a további eljárás során az állapítható meg, hogy a perben érintett cső a felperes hivatkozásával ellentétben nem a tulajdonostársak közösségének közös tulajdonában van, azon esetben ismételten a Pp. 50. § (1) bekezdés alapján az alperesként megjelölt társasház perbeli jogképességnek fennálltát vizsgálnia kell az elsőfokú bíróságnak.

(Budai Központi Kerületi Bíróság 20.P.XI.20.518/2006/4., Fővárosi Bíróság 4.Gfv.75.597/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 48. §, 2003. évi CXXXIII. tv. 3. § (1) bek.

9. Gazdálkodó szervezet esetében is felmerülhet olyan méltányolható körülmény, amelyre alapított igazolási kérelem előterjesztése esetén a mulasztás orvosolható. Ilyen körülménynek tekinthető a törvényes képviselő vagy az alkalmazott hirtelen fellépő betegsége, ha megállapítható, hogy a gazdálkodó szervezet emiatt a tőle elvárható fokozottabb gondosság ellenére sem volt képes e személyek helyettesítéséről intézkedni és a mulasztás emiatt következett be.

A Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság által Cg.01-09-694616. cégjegyzékszámom nyilvántartott alperes tagjai E. Sándor és M. Ildikó, képviselőre jogosult vezető tisztségviselője 2004. június 15. napjától kezdődően E. Sándor és M. Ildikó. A cégiratok szerint mindkét képviselő önállóan jogosult az alperes törvényes képviselőre.

Az alperes a per 2004. december 8. napjára kitűzött tárgyalási határnapján szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg. Ezt követően az elsőfokú bírósághoz 2004. december 18-án érkezett beadványában a mulasztás okaként előadta, hogy az alperes törvényes képviselője, M. Ildikó a 2004. december 8. napjára kitűzött tárgyaláson baleseti sérülés miatt nem tudott megjeleni. A beadványához orvosi igazolást csatolt, amely szerint M. Ildikó 2004. december 8-án fekvőbeteg volt. Az elsőfokú bíróság a 2004. december 8-án tartott tárgyalási határnapon a tárgyalást 2005. február 11. napjára elhalasztotta, a kitűzött tárgyalási határnapra a 2004. december 8-án tartott tárgyalás anyagáról felvett jegyzőkönyv megküldésével idézte az alperest. Az újabb tárgyalási határnapra szóló idézést is tartalmazó jegyzőkönyv másolatát tartalmazó küldeményt a posta két ízben, 2004. december 15-én és 2004. december 21-én kísérelte meg kézbesíteni az alperes székhelyére, azonban a posta tájékoztatása szerint mindkét kézbesítési kísérlet eredménytelen volt, mert a küldemény átvételére jogosult átvevő nem tartózkodott a címhelyen és a küldeményt az annak átvételére nyitva álló határidő alatt a postai szolgáltató helyen sem vette át.

A per 2005. február 11. napjára kitűzött újabb tárgyalási határnapján sem a felperes, sem az alperes szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg. Az elsőfokú bíróság a per ezen tárgyalásán 13. sorszámú ítéletet hozott, amelyben a keresetnek megfelelően marasztalta az alperest. Az ítélet kézbesítése az alperes részére 2005. március 4-én postai úton, szabályszerűen megtörtént.

Az ítélet kézbesítését megelőzően az alperes az elsőfokú bírósághoz 2005. február 22-én érkezett beadványában igazolási kérelmet terjesztett elő a 2005. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnap elmulasztása miatt. Az igazolási kérelem alapjául előadta, hogy az alperes törvényes képviselője, M. Ildikó a tárgyaláson folyamatosan kezelt allergiás migrénés roham miatt nem tudott megjelenni. Az igazolási kérelemhez orvosi igazolást csatolt, amely szerint M. Ildikó 2005. február 9. napjától 2005. február 13. napjáig fekvőbeteg volt. Ezt követően az alperes a 13. sorszámú ítélet ellen 15. sorszámon benyújtott fellebbezésében az igazolási kérelmét kiegészítve előadta, hogy a 2005. február 11-i tárgyalási határnapon megkísérelte a képviselőjét kézbesítő útján megoldani és az elsőfokú bíróságnak az igazolási kérelemmel együtt megküldött érdemi védekezést eljuttatni, azonban a közlekedési helyzet miatt a kézbesítő tíz perc késedelemmel érkezett meg a tárgyalásra, amely tárgyalás ekkor már berekesztésre került. Az alperes a 14. sorszámú beadványban előterjesztett igazolási kérelemmel együtt a keresettel szembeni érdemi ellenkérelmét is kiegészítette.

Az elsőfokú bíróság a 2005. október 18-án kelt 19. sorszámú végzésével az alperes igazolási kérelmét elutasította. A végzés indokolásában - utalva a Pp. 107. § (1) bekezdésében foglaltakra kifejtette, hogy az alperes az igazolási kérelmet határidőben terjesztette elő, ezért azt az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta. Az elsőfokú bíróság utalt továbbá a Pp. 106. § (1) bekezdésére és a Pp. 109. § (3) bekezdésében foglaltakra. Kifejtette, hogy az alperes által csatolt orvosi igazolás szerint az alperes törvényes képviselője 2005. február 9. napjától 2005. február 13. napjáig volt fekvőbeteg, azaz a betegsége a 2005. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnapot megelőző két nappal már fennállt, ezért módja lett volna a helyettesítéséről gondoskodni. Az elsőfokú bíróság szerint ugyanakkor egy orvosi vényen írott nyilatkozat nem igazolja, hogy az alperes ügyvezetője valóban táppénzes állományba lévő fekvőbeteg volt, különös tekintettel arra, hogy az alperes a 2004. december 8. napjára kitűzött tárgyalási határnap vonatkozásában is hasonló tartalmú, egy napra kiterjedő igazolást csatolt, az alperes ügyvezetőjének betegségére hivatkozva. Kiemelte, hogy a bíróság a per 2004. december 8. napján tartott tárgyalási határnapján részletes nyilatkozattételre hívta fel az alperest, azonban az alperes ennek az elsőfokú bíróság által megadott határidő alatt nem tett eleget. Utalt arra, hogy az alperesnek a két hónapos tárgyalási időköz alatt módja lett volna előkészítő iratot előterjesznie. A kézbesítő késedelmére történt hivatkozással kapcsolatban kifejtette, hogy a 14. sorszámú beadvány postai úton érkezett az elsőfokú bírósághoz, ezen túlmenően a mulasztás vétlenségét a közlekedési helyzet, illetve a kézbesítő késedelme sem menti ki, tekintettel arra, hogy a belső ügyvitel, illetve az adminisztráció hiányosságai az igazolási kérelem alapjául nem szolgálhatnak. E körben utalt a BH 1991. 214. és BH 1993. 639. számon közzétett eseti döntésekre. Kifejtette továbbá, hogy az alperesnek két ügyvezetője van, ezért az alperest a másik ügyvezető is képviselhetné volna, M. Ildikó betegsége ezért a mulasztás kimentésére nem alkalmas. A végzés indokolása szerint az alperes, mint gazdálkodó szervezet köteles az adminisztrációját és a képviselőjét megszervezni, különös tekintettel arra is, hogy a per 2004. június 7. napja óta folyamatban van.

Az elsőfokú bíróság ezen végzése ellen az alperes a törvényes határidő alatt 20. sorszámon fellebbezést terjesztett elő, amelyben kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatva az alperes igazolási kérelmének adjon helyt. A fellebbezés alapjául előadta, hogy a 2005. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnapon a később az elsőfokú

bírósághoz postai úton eljuttatott, 14. sorszámú beadványt az alperes másik törvényes képviselője, E. Sándor kísérelte meg eljuttatni az elsőfokú bírósághoz. Közlekedési problémák miatt azonban a tárgyalásra tíz perc késéssel érkezett, ekkor a tárgyalóterem ajtaja már zárva volt. Tekintettel arra, hogy E. Sándor jogban járatlan, így nem volt tudomása arról, hogy az iratot az elsőfokú bíróság ügykezelő irodájában is be lehet nyújtani, erre tekintettel a 14. sorszámú beadványnak az elsőfokú bírósághoz történő megküldésére postai úton került sor. Az alperes előadta továbbá, hogy E. Sándor a perbeli ügyet nem követte nyomon, ezért az alperes képviselőjét érdemben ellátni nem tudta volna azt meghaladóan, hogy a 2004. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnapon megjelenik.

M. Ildikónak a mulasztás okaként megjelölt betegsége kapcsán az alperes előadta, hogy M. Ildikó betegségét egy későn diagnosztizált kórkép okozta, amely kontrollálhatatlan migrénes rohamokkal és látótérkieséssel jár, amely a normális életvitelt szinte lehetetlenné teszi. Ennek igazolására a fellebbezéséhez csatolta a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Karának orvosa által 2005. június 14. napján kiállított nyilatkozatot. Előadta továbbá, hogy M. Ildikó az igazolási kérelem alapjául megjelölt időszakban fizetés nélküli szabadságon volt, ezért a háziorvos táppénzről szóló igazolást nem tudott kiállítani.

A felperes a fellebbezésre nem tett észrevételt.

A fellebbezés alapos az alábbiak szerint.

A Pp. 106. § (1) bekezdése szerint ha a fél vagy képviselője valamely határidőt hibáján kívül mulasztott el, a mulasztás következményei a Pp-ben meghatározott eseteket kivéve igazolással orvosolhatók. A Pp. 107. § (2) bekezdése értelmében az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik. A Pp. 109. § (3) bekezdése értelmében a bíróságnak méltányosan kell elbírálnia, hogy az igazolási kérelem előfeltételei fennállnak-e.

Figyelemmel arra, hogy az alperes az igazolási kérelemét a Pp. 107. § (1) bekezdésében meghatározott határidő alatt terjesztette elő, helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az alperes igazolási kérelemét érdemben vizsgálta. Az igazolási kérelem érdemi vizsgálata körében helyesen indult ki továbbá az elsőfokú bíróság abból, hogy az állandó bírói gyakorlat és a Legfelsőbb Bíróság több eseti határozatában kifejtett jogi álláspontja szerint a gazdálkodó szervezetek esetében az adminisztráció és a belső ügyvitel szervezetlenségéből adódó mulasztások az e miatti felelősség alóli kimentésre alkalmas oknak általában nem tekinthetők, így a tárgyalási határnap elmulasztásának kimentésére sem szolgálhatnak.

A gazdálkodó szervezetek esetében is felmerülhetnek azonban olyan körülmények amelyek a Pp. 109. § (3) bekezdésében előírt méltányos elbírálás esetén indokoltá tehetik az igazolási kérelem elfogadását. Gazdálkodó szervezetek esetében a törvényes képviselő, vagy alkalmazott hirtelen fellépő, váratlan betegségére visszavezethető mulasztás tekinthető olyan vétkes mulasztásnak, amely a Pp. 106. § (1) bekezdésében foglaltak szerint igazolással orvosolható. A perbeli esetben az alperes törvényes képviselőjét, M. Ildikót a 2005. február 9. napján fellépő betegség akadályozta a 2005. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnapon való megjelenésben.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy az alperesnek több önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője van. Az elsőfokú eljárás irataiból azonban megállapítható, hogy a perbeli ügy során valamennyi perbeli cselekmény kapcsán M. Ildikó járt el az alperes képviseletében, tett nyilatkozatot az alperes képviselőjeként. Gazdálkodó szervezetek esetében nem kizárt, hogy az önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetők között bizonyos munkamegosztás alakul ki, amelynek alapján az ügyvezetők az általuk képviselt cég egy-egy ügyében önállóan és kizárólagosan járnak el. A perbeli esetben az alperesnek méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy a tárgyaláson történő képviseletét az ügyet ismerő és rendszeresen intéző törvényes képviselő lássa el, ebből következően M. Ildikó törvényes képviselőnek az igazolási kérelemben hivatkozott betegsége olyan oknak tekinthető, amely a 2005. február 11. napjára kitűzött tárgyalási határnap elmulasztását az alperes részéről vétlenné teszi.

A másodfokú bíróság utal arra, hogy az igazolási kérelem elutasítására nem ad alapot az a körülmény, hogy a fél az eljárás során korábban a mulasztás okaként hasonló körülményre hivatkozott. E körben a másodfokú bíróság kiemeli, hogy az alperes által benyújtott igazolási kérelemből kitűnően éppen M. Ildikó alperesi képviselő krónikus, időközönként visszatérő tüneteket mutató betegsége akadályozta a törvényes képviselőt a tárgyalási határnapon történő megjelenésben. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott arra, hogy az alperes által csatolt orvosi vényen írt nyilatkozat nem igazolja az alperes ügyvezetőjének betegségét. Amennyiben ugyanis a bíróságnak a mulasztás oka és annak vétlensége tekintetében aggályai vannak, a felet a Pp. 109. § (3) bekezdése alapján meg kell hallgatnia, és ezen meghallgatás eredményéhez képest kell döntenie az igazolási kérelem felől. (BH 1981. 385) Az elsőfokú bíróságnak a Pp. 95. § (1) bekezdése alapján lehetősége van arra is, hogy az igazolási kérelem alapjául előadott okok körében további nyilatkozat megtételére vagy további okiratok - a perbeli esetben M. Ildikó törvényes képviselő egészségi állapotával kapcsolatos dokumentumok csatolására hívja fel a mulasztó felet.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság 19. sorszámú végzését a Pp. 259. § értelmében alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta. A végzés megváltoztatása folytán az elsőfokú bíróságnak a Pp. 109. § (4) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárnia és az alperes által elmulasztott határnapon, 2005. február 11-én tartott tárgyalást a szükséges keretben meg kell ismételnie.

(Budai Központi Kerületi Bíróság 11.G.XI.21.517/2004/19., Fővárosi Bíróság 1.Gkf.75.089/2006.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 106. § (1) bek., 107. § (2) bek., 109. § (3) bek.

10. Ha a felek az általuk megkötött szerződésből eredő jogvita esetére valamely választottbíróság kizárólagos illetékességét kötik ki, akkor a szerződésből eredő igény érvényesítése iránti fizetési meghagyás iránti kérelem előterjeszhető, tekintettel arra, hogy választottbírósági eljárásnak nincs helye a fizetési meghagyásos eljárásban.

A jogosult a 2005. július 19. napján benyújtott fizetési meghagyás kibocsátása iránti

kérelemben kérte, hogy az elsőfokú bíróság végrehajtás terhével hagyja meg a kötelezettnek, hogy fizessen meg a jogosultnak 15 napon belül- kölcsön visszafizetése jogcímén - 4.000.000,- Ft főkövetelést, ennek késedelmi kamatát és a perköltséget. A jogosult a kérelméhez csatolta a jogelődje és a kötelezett által 2003. augusztus 8-án aláírt, kölcsönszerződés megnevezésű okiratot, amelynek tartalma szerint a szerződő felek a szerződésből eredő jogviták esetére alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességének.

Az elsőfokú bíróság a 2005. július 27. napján kelt 2. sorszámú végzésével a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet - érdemi vizsgálat nélkül - elutasította. Végzésének indokolása szerint a felek a szerződésükben a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességét kötötték ki, ezért a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 8. §-ának (1) bekezdésére utalással a Pp. 316. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazható Pp. 130. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján határozott.

A végzés ellen a jogosult nyújtott be fellebbezést, amelyben a végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak az eljárás folytatására utasítását kérte, figyelemmel a Vbt. 4. §-ában foglaltakra.

A fellebbezés alapos az alábbiak szerint.

A Vbt. 3. § (1) bekezdése bírósági peres eljárás helyett választottbírói eljárás kikötését teszi lehetővé. A Vbt. 4. §-a szerint nincs helye választottbírói eljárásnak a Pp. XV-XXIII. fejezetében szabályozott eljárásokban, így a fizetési meghagyásos eljárásban sem. Az elsőfokú bíróság ezért a választottbírói eljárás kikötésére alapítva tévesen utasította el - a Vbt. 8. §-a (1) bekezdésére alapítottan - a jogosultnak a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét, az adott esetben ugyanis van helye bírósági eljárásnak. Hasonló értelemben foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság a BH 2003.506. számon közzétett eseti döntésében.

A másodfokú bíróság ezért a Pp. 259. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 253. §-a (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és rendelkezését - a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem elutasítását - mellőzte.

(Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 20.Pk.54.550/2005/2., Fővárosi Bíróság 1.Gkf.76.131/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Vbt. 3. § (1) bek., 4. §

11. A szakértői vélemény megalapozatlansága még önmagában nem zárja ki szakértői díj megállapítását.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott 50. sorszámú végzésében D. Kálmán igazságügyi szakértő díját 146.400,- Ft + ÁFA munkadíj, és 94.608,- Ft + ÁFA költség

figyelembevételével összesen 301.260,- Ft-ban állapította meg, egyúttal felhívta az alperest, hogy helyezzen letétbe 160.000,- Ft szakértői díjelőleget.

A végzés ellen a szakértői díj mérséklésére, valamint a díjelőlegezés alóli mentesítése érdekében az alperes nyújtott be fellebbezést. Megalapozatlansága okán támadta a szakértői véleményben foglaltakat, túlzottnak ítélte a szakértő által felszámított és az eljárás bíróság által elfogadott szakértői díj összegét és sérelmezte a végzés szakértői díjelőlegezésére kötelező rendelkezését is. Arra hivatkozott, hogy a szakértői díjat a bizonyító fél, adott esetben a felperes köteles megelőlegezni, mivel e főszabálytól való eltérésre kellő alapot adó kivételes körülmény vagy méltányossági ok nem áll fenn.

A szakértő a végzés helybenhagyását kérte. A fellebbezésre tett észrevételében kiemelte, hogy a fellebbezés konkrétan nem jelöli meg mennyiben és milyen okból tekinti a szakértői díjat eltúlzottnak, a kirendelő végzésben írt feladatokat más szakértő mennyi idő alatt végezhette volna el, és egyáltalán milyen összegű díj lenne alperes álláspontja szerint reális.

A fellebbezés nem alapos.

A szakértői vélemény megalapozatlanságára vonatkozó fellebbezési állítás kapcsán a másodfokú bíróság előjáróban azt emeli ki, hogy a per érdemi eldöntésére kiható szakértői megállapítások értékelése közömbös a szakértői díjat megállapító végzés felülbírálata szempontjából. A szakértői vélemény megalapozatlansága az érdemi döntésre tartozó kérdés, a szakértői díj mértékének csökkentésére kellő alapot nem adhat. A kirendelt szakértő munkadíját és költségeit kizárólag az határozza meg, hogy a kirendelésben foglaltak szerint teljesítette-e a feladatát, a szakvélemény elkészítésére igényelt munkaóra az elvégzett tevékenységgel arányban áll-e, az igényelt költségek indokoltnak és szükségesnek tekinthetők-e.

A Pp. 233. § (3) bekezdésének b) pontja szerint fellebbezésnek nincs helye az eljárás folyamán hozott végzések ellen, kivéve a perköltségben, vagy pénzbírságban marasztaló végzéseket, valamint azokat a végzéseket, amelyekkel szemben a törvény a fellebbezést külön megengedi.

A fellebbezéssel támadott végzésnek a szakértői díj összegét megállapító része a Pp. 187. § (2) bekezdése alapján fellebbezhető, a végzésnek az előlegezésre kötelező rendelkezése - mint az eljárás folyamán hozott végzés - a törvény külön rendelkezésének hiányában nem fellebbezhető. Nincs helye fellebbezésnek a tekintetben sem, hogy a bíróság melyik felet kötelezi a díj előlegezésére.

A fentiekből következően a másodfokú bíróság a fellebbezés folytán az elsőfokú bíróság végzését érdemben kizárólag a szakértői díjat megállapító részében bírálhatta csak felül. Ennek eredményeként azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői díj összegét a 3/1986. (II. 26.) IM számú rendeletben foglaltaknak megfelelően beterjesztett díjjegyzék alapján megalapozottan határozta meg. A szakértő a kirendelés szerint elvégezte feladatát, a díjjegyzékben részletezett előkészítő tevékenységek időráfordításai a másodfokú bíróság

megítélése szerint is szükségesek és indokoltak voltak. A helyszínen töltött időn túl a szakértő munkaidejét igényelte az oda és visszautazás is. A szakértő álláspontjának kialakítása, és ennek a szakértői véleménybe foglalása tevékenységének legnagyobb munkaigényű fázisa, elvégzésére a díjjegyzékbe beállított munkaórák száma ugyancsak nem tekinthető eltúlzottnak.

Az alperes semmivel nem támasztotta alá, hogy a szakértői munkavégzés a díjjegyzékbe beállított munkaóráknál kevesebb ráfordítási időt igényelt volna. Az óradíj mértékét és a költségek felszámítását fellebbezésével nem is támadta, fellebbezésében nem jelölt meg olyan körülményt, amely a szakértői díj mérséklésére alapot adhatott volna.

A fentiekben kifejtettek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 259. § folytán alkalmazandó 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

(Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 3.P.XVIII.20.927/2003/50., Fővárosi Bíróság 3.Gkf.75.809/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: 3/1986. (II. 26.) IM r.

12. Kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelem esetén a per tárgyának az értéke a kérelemben megjelölt pénzüsszeg. Ezen nem változtat az a körülmény, hogy a per alapjául szolgáló jogviszonyban az ellenérdekű fél időszakonként visszatérő szolgáltatás (bérleti díj) fizetésére volt köteles.

A felperes keresetében az alperest 2.118.750,- Ft összegben megjelölt tényleges kára és ennek 2003. július 10-től a kifizetésig járó évi 11 %-os mértékű kamatai, továbbá 2003. július 10-től a tényleges kifizetés napjáig havi 50.000,- Ft elmaradt haszon megfizetésére kérte kötelezni, mely utóbbi a keresetlevél benyújtásának időpontjáig 200.000,- Ft volt.

A tényleges kárként megjelölt követeléséből 1.620.000,- Ft-ot tett ki az alperes részére bérbe adott és tőle eltulajdonított Plazma TV és hordozóládájának lopáskori értéke, további 75.000,- Ft-ot az alperes által ki nem egyenlített 3 napra járó 20.000,- Ft + ÁFA kölcsönzési díj. Az 1.695.000,- Ft-ot kitevő ezen követelése után a felperes további 25 % ÁFA-t is érvényesített. Az elmaradt haszonként megjelölt követelését arra alapította, hogy az elmúlt egy év során mintegy 30 napra kölcsönözte ki a Plazma televíziót napi 20.000,- Ft bérleti díj fejében, melynek 1 hónapra eső összegét 50.000,- Ft-ban jelölte meg.

Az elmaradt haszonnal kapcsolatos keresetét a 2005. január 26-án előterjesztett beadványában havi 420.000,- Ft-ra emelte fel, melyet 2003. július 10-étől a kifizetés hónapjáig érvényesített annak középátlagos időponttói járó törvényes kamataival együtt. Ezen keresetfelemelését azzal indokolta, hogy az elmúlt 3 és fél évet alapul véve évente 98 napi bérbeadás mellett napi 35.000,- Ft átlagos bérleti díjjal lehet számolni, ami évi 98 napos bérbeadás mellett 3.430.000,- Ft-ot tesz ki, melynek 1 hónapra eső összege 420.000,- Ft.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, annak jogalapját és összecszerúségét egyaránt vitatta.

Védekezését arra alapította, hogy a felek közti szerződésben a felperes a pavilon felépítésére és berendezésére vállalkozott, melyhez a Plazma TV bérbeadása is hozzátartozott. A bérbeadásra azonban nem kerülhetett sor, mert a felépítés alatt álló pavilonból az ekkor még a felperes őrizetében lévő készülék eltűnt. Ehhez képest az alperest a készülékkel kapcsolatban felelősség nem terheli. Ebből eredően a felperes elmaradt hasznát sem tartozik megfizetni.

A jogalap vitatása mellett a kereset összegszerűségét is vitatta arra hivatkozással, hogy azt nem a kárcori értéken, hanem a könyvszerinti értéken kellene megállapítani. A televízió értékére beszerzett igazságügyi szakértői vélemény ismeretében akként nyilatkozott, hogy az abban megjelölt 338.117,- Ft értéket elfogadja abban az esetben, ha a felperes igazolja, hogy a készülék aktiválása 751.371,- Ft-ért történt. Az elmaradt haszonnal kapcsolatban pedig akként nyilatkozott, hogy ezen követelését a felperes nem bizonyította.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.174.117,- Ft-ot, ebből 383.117,- Ft után 2003. július 10-től, 1.716.000,- Ft után 2003. október 1-től 2004. december 31-ig évi 11 %-os, ezt követően a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatokat. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Ítéletének indokolása szerint a felek között 2003. június 28-tól július 1. napjáig terjedően a Ptk. 423. §-a szerinti bérleti szerződés jött létre a felperes tulajdonában lévő Plazma TV és a kiállítási installáció kölcsönzésére vonatkozóan, melyen túlmenően a felperes 1 fő művezető biztosítását is vállalta a müncheni kiállítási pavilon felépítéséhez. A stand kivitelezési költségét a felperes 360.000,- Ft + ÁFA összegben vállalta, míg a Plazma monitor kölcsönzési díját napi 20.000,- Ft + ÁFA összegben állapították meg. A felek szóbeli szerződése szerint az alperest terhelte a berendezés helyszínre szállításának és hazaszállításának kötelezettsége, továbbá a kiállítás tényleges 3 napi időtartamára szólóan a Plazma TV bérleti díjának fizetése.

Az alperes a berendezéseket a felperes telephelyén vette át és azt saját szállítmányozójával vitette ki a kiállítás helyszínére. A felperes által biztosított művezető csak a pavilon felállításához utazott a helyszínre. Az első nap utáni éjszaka a kiállítási csarnokból ismeretlen személy a hordozóládával együtt eltulajdonította a Plazma monitort, mely miatt az alperes ügyvezetője feljelentéssel élt, ami eredményre nem vezetett.

Az alperes sem a készülékek értékét, sem a 3 napi kölcsönzési díjat nem fizette meg.

Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint a felek közti bérleti szerződés a Plazma TV alperes általi átvételével hatályba lépett, függetlenül attól, hogy a felperes csak a kiállítás tényleges időtartamára kötött ki bérleti díjat. Ebből következően az alperest a készülék átadásától kezdődően terhelte a kárveszély.

A perben nem volt vitás, hogy a Plazma TV-nek a bérlet időtartama alatt történt eltulajdonítása miatt az alperes nem tudott eleget tenni a Ptk. 433. § (2) bekezdésében foglalt visszaadási kötelezettségének. Ennek következtében a felperes részére a Ptk. 318. § (1) bekezdése alapján kártérítéssel tartozik.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésében foglaltakra hivatkozással

rámutatott, hogy a felperes a készüléket nem pótolta, ezért tényleges kára - a káronszerzés tilalmára figyelemmel - a beszerzési ár és a megfelelő amortizáció figyelembevételével az aggálytalan szakértői vélemény alapján 338.117,- Ft-ban fogadható el. Minthogy ezen összeg után a felperes nem fizet Áfát, ezért annak felszámítására sem jogosult. A televízió hordozóládájának 2003. júliusában fennálló értékét ugyancsak az igazságügyi szakértői véleményre hivatkozással 145.000,- Ft-ban állapította meg. Rögzítette továbbá, hogy az alperes adós maradt a bérleti díj megfizetésével is, melynek összege a felek szerződése alapján bruttó 75.000,- Ft.

A felperes által érvényesített elmaradt haszonnal kapcsolatban elfogadta a felperes levezetését, ugyanakkor rámutatott, hogy annak 1 hónapra eső összegszerű mértéke a felperes számításával szemben csak 286.000,- Ft-ot tesz ki. Rámutatott, hogy az egységes bírói gyakorlat az elmaradt jövedelem tekintetében a károsultra kárenyhítési kötelezettséget ró, a lehető legrövidebb időn belül köteles gondoskodni a haszont hajtó dolog pótlásáról, mely időtartamot mérlegeléssel 6 hónapban állapított meg, utalva arra, hogy ennél figyelemmel volt a készülék beszerzési árára is.

Mindezek alapján az alperest terhelő kártérítés összegszerűségénél a Plazma TV és hordozóládája tekintetében 383.117,- Ft, a bérleti díjjal kapcsolatban bruttó 75.000,- Ft mértékű kárból indult ki, melyhez 6 hónapra eső elmaradt haszon címén további 1.716.000,- Ft fizetési kötelezettséget vett alapul. Ennek megfelelően az alperest összesen 2.174.117,- Ft kártérítés megfizetésére kötelezte, míg az ezt meghaladó keresetet elutasította. Az alperest terhelő késedelmi kamatfizetési kötelezettséget a Ptk. 360. § (1) bekezdésében foglaltak alapulvételével állapította meg a 301. § (1) bekezdése alapján, melynek kezdő időpontjaként a felperes által megjelölt időpontot, az elmaradt haszon tekintetében a középárányosnak mondott 2003. október 1-jét jelölte meg. A bérleti díjat illetően - arra hivatkozással, hogy arról a felperes számlát nem állított ki, - késedelmi kamatot nem állapított meg.

A pertárgy értékét a felperes által ténylegesen megjelölt 2.118.750,- Ft követelés, valamint a 3.430.000,- Ft elmaradt haszon, mint éves bérleti díj összegében határozta meg. Erre tekintettel a perköltség megállapításánál a Pp. 81. § (1) bekezdésének utolsó fordulatában foglaltakat vette figyelembe és ennek alapján akként rendelkezett, hogy a felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Változatlanul fenntartotta azt az álláspontját, miszerint az alperes azzal, hogy a ki szállítást magára vállalta, a felek közti jogviszony nem változott egyszerűn tárgybérletre. A felperes kötelezettsége a pavilon összeszerelése, majd a helyszínen történő átadása volt. A bérleti díj sem azon időszakra terhelte az alperest, amíg a tárgyak nála voltak. Mindaddig, amíg az átadás nem történt meg, az alperes álláspontja szerint a bekövetkezett károkért a felperest terheli a felelősség. Emellett hivatkozott a kármegosztás alkalmazhatóságára is.

Az összegszerűség tekintetében úgy nyilatkozott, hogy kétségei vannak a bíróság által elfogadott kárértéket illetően, minthogy a szakértő a kárkori tényleges használt értékre vonatkozóan nem adott véleményt, holott erre a sajtáságos műszaki eszköz esetén szükség lett volna.

Emellett vitatta az elmaradt haszonra vonatkozó ítéleti megállapításokat. E vonatkozásban a kereset elutasítását elsődlegesen arra hivatkozással kérte, hogy az alperes felelőssége nem

állapítható meg. A továbbiakban pedig vitatta az elmaradt haszon mértékét, melyet eltúlzottnak tart, továbbá a számítás módját is. Álláspontja szerint a korábbi számlákkal igazolt bevételekből és az ezek által mutatott időszakokból az elmaradt haszonra egyszerű összevetéssel nem lehet következtetést levonni. Ezzel szemben lehetőség lett volna annak megállapítására, hogy 6 hónap alatt mintegy 50 napra tudta volna a felperes bérbe adni a készüléket. A bérleti díj napi összegével sem értett egyet, melyet azzal indokolt, hogy a felperes az alperesnek is - mérsékeltnem minősülő számítással – 20.000,- Ft bérleti díjat számított fel.

Előadta továbbá, hogy a használt állapotú Plazma készüléknél azt is figyelembe kell venni, hogy annak hasznosíthatósága a korábbi ütemben nem tartható fenn. A per során elvárható lett volna a felperestől, hogy a káresetet követő időre szólóan összehasonlító adatokat szolgáltatson, továbbá, hogy az elveszett eszközt pótolja. Minthogy a hivatkozott tevékenység a felperesi társaságnak fő tevékenysége, ezért nem indokolt az elmaradt haszon 6 hónapra történő számítása, mert a készüléket ennél rövidebb idő alatt pótolhatta volna, csökkentve az elmaradt hasznát.

Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló adatokból az elmaradt haszon tekintetében álláspontja szerint nem lehet teljes bizonyossággal következtetést levonni. Továbbá az elmaradt haszon kártérítési jellegéből következően az csak járulékok és adók nélkül számított összegben illeti meg a jogosultat.

Kitért arra is, hogy a felperes az eljárásban az elmaradt haszon vonatkozásában nem rótt le kereseti illetéket.

A későbbiek során fellebbezésének indokolását azzal egészítette ki, hogy álláspontja szerint az a körülmény, miszerint az alperes a pavilon berendezéséhez szükséges tárgyakat maga szállította ki és segítséget nyújtott az építmény összeszereléséhez, még nem jelenti azt, hogy a megállapodás szerint még át nem adott tárgyak tekintetében a kárfelelőssége beállt, figyelemmel arra, hogy a felperes csak a tényleges használat idejére számított fel bérleti díjat.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Kérdésre előadta, hogy a monitor pótlása 2004. júliusában történt meg.

Az alperes a fellebbezési tárgyaláson kérdésre kijelentette, hogy a jogalap függvényében az elmaradt haszon vonatkozásában 50 napra nem kifogásolja a 20.000,- Ft-os bérleti díjjal számított összegszerűséget. Ugyancsak a jogalap függvényében nem kifogásolja a szakértői véleményben megjelölt 383.117,- Ft-os értéket a televízióra és a tároló-dobozra vonatkoztatva, míg az elmaradt bérleti díjat ugyancsak a jogalap függvényében 3 napra nem kifogásolja.

A felperes a tárgyaláson akként nyilatkozott, hogy a bérleti díj 80 %-a jelentkezik nála elmaradt haszonként, mely kijelentést az alperes nem vitatott.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a fellebbezés a jogalap tekintetében nem, míg összegszerűségében részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, az abból levont jogkövetkeztetése az

alperest terhelő kártérítési felelősséget illetően helytálló, míg az összecszerűség vonatkozásában csak részben minősül helytállónak.

Helyesen állapította meg, hogy a felek között a Plazma televízióra vonatkozóan dolog bérleti szerződés jött létre. Ugyancsak helyesen állapította meg, hogy a bérleti szerződésben meghatározott időtartam lejártával az alperes a bérlet tárgyát nem tudta a felperesnek visszaadni.

A másodfokú bíróság az alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel az elsőfokú bíróság jogi okfejtését azzal egészíti ki, hogy a felperes a felek közti megállapodás alapján a bérlet tárgyát már korábban átadta az alperesnek, mint ahogy annak használata a szerződés szerint elkezdődött volna. A per során az alperes semmivel sem bizonyította, hogy a televíziót a helyszínre szállítást követően a felperesnek átadta volna, illetőleg, hogy az a felperes őrizetéből tűnt el. Egyébként sem tekinthető életszerűnek, hogy a használat időpontját és a bérleti díjszámítás alapját képező időpontot megelőzően már birtokba vett dolgot a bérlő még a bérleti szerződés hatályosulását megelőzően visszaadja a bérbeadónak annak érdekében, hogy azt ismételten, immár használat céljából birtokba vegye. Emellett az is megállapítható volt, hogy a perbeli Plazma TV alperes általi 3 napos időtartamra szóló bérlete lehetetlenné vált. Tekintettel arra, hogy a per során az alperes felelősség alóli mentesülésére vonatkozó adat, körülmény nem merült fel, ilyen irányú védekezést - a kárveszély viselésének eltérő megítéléséből eredően - maga az alperes sem terjesztett elő, így azt kellett megállapítani, hogy a bérleti jogviszony keretében történő felperesi teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, melyért az alperes felelős. Ezért a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján a felperes a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhet, ami jogszerűen megalapozza a 3 napra járó bérleti díj kieséséből eredő elmaradt hasznát.

A Plazma Tv és tároló doboza eltűnésével összefüggésben az alperes kártérítési felelősségét az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította meg. Ehhez képest a fellebbezési tárgyaláson az összecszerűség tekintetében tett alperesi nyilatkozatra figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 163. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a felperes tényleges kárát 383.117,- + 60.000,- összesen 443.117,- Ft-ban állapította meg.

Miután az alperest a Plazma TV eltűnéséért felelősség terheli, ezért a felperes által érvényesített elmaradt haszonnal szemben sem hivatkozhat alappal arra, hogy a televízió eltűnéséért nem felelős. Ugyanakkor az elmaradt haszonnal kapcsolatosan alappal állította, hogy a felperes által előadott és az első fokú bíróság által elfogadott levezetés nem alkalmas a felperest ért elmaradt haszon összecszerűségének megállapítására.

Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy a felperest mint károsultat a TV eltűnése miatt ért elmaradt jövedelme tekintetében kárenyhítési kötelezettség terhelte, ennek megfelelően a lehető legrövidebb időn belül köteles volt annak pótlásáról gondoskodni. A felperes fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozata szerint ez a pótlás kb. 1 év múlva történt meg, ugyanakkor nem kifogásolta az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt 6 hónapos időtartamot.

A másodfokú bíróság az alperes fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozata alapján elfogadta,

hogy a készülék megfelelő pótlásáig a felperesnek 50 napi bérleti díja esett ki. Miután az alperes a fellebbezési tárgyaláson nem vonta kétségbe a felperes azon előadását, hogy elmaradt hasznaként a bérleti díj 80 %-a tekinthető, így azt a másodfokú bíróság a Pp. 163. § (2) bekezdése alapján valóban fogadta el. Ezek után már csak abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperes kieső bérleti díja napi milyen összegben vehető figyelembe. E vonatkozásban a másodfokú bíróság elfogadta az alperes azon életszerű hivatkozását, miszerint a bérleti díj elmaradt napi összegénél a perbeli jogviszonyban kikötött 20.000,- Ft-ból mint reális összegből kell kiindulni. Ebből következően a felperes 1 napi elmaradt hasznát 16.000,- Ft-ban állapította meg, ami az alperes által megjelölt 50 napra számítva 800.000,- Ft-ot tett ki. Ennek megfelelően az alperes kártérítési kötelezettségét 1.243.117 Ft-ban állapította meg, míg a felperes ezt meghaladó igénye alaptalannak bizonyult. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes az általa érvényesített elmaradt haszon tekintetében számítási hiba miatt jutott arra a téves következtetésre, hogy az évi 3.430.000,- Ft-os árbevétel 1 hónapra vetítetten 420.000,- Ft lenne.

A felperes az elsőfokú bíróság által elutasított kereseti kérelme, közte a perbeli jogviszony esetében elmaradt bevétele utáni késedelmi kamatigény elutasítása ellen fellebbezést nem terjesztett elő, így a 60.000,- Ft-os igénye után a másodfokú bíróság sem állapíthatott meg késedelmi kamatot. Míg az elmaradt haszon vonatkozásában megállapított késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját az alperes külön nem kifogásolta, ezért annak helyességét a másodfokú bíróság az elmaradt haszon általa megállapított összegszerűsége tekintetében sem vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított pertárgy értékét a másodfokú bíróság nem fogadta el, ugyanis a felperes keresetében nem bérleti díjat, hanem annak összegével azonos olyan kártérítési igényt érvényesített, mely nem minősíthető a Pp. 24. § (2) bek. a) pontjában foglalt időszakos szolgáltatásnak. Ezért annak az elsőfokú bíróság ítéletének meghozataláig számított összegszerűsége vehető figyelembe, ami az egyéb kereseti kérelmekkel együtt 12.198.750,- Ft-ban volt megállapítható. A felperes keresetlevelén az abban foglalt összesen 200.000,- Ft elmaradt haszon után sem rótt le illetéket, amit később a felemelt kereset vonatkozásában sem teljesített, ezért az általa lerótt 127.200,- Ft illetékre tekintettel 604.700,- Ft további illeték megfizetésére köteles az !tv. 65. § (2) bekezdése alapján leletezés terhével.

A másodfokú bíróság által módosított pertárgyértékre tekintettel a pernyertesség-pervesztesség aránya számottevően változott, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes javára mérlegeléssel megállapított képviseleti munkadíj, mint elsőfokú részperköltség megfizetésére.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - annak nem fellebbezett részét nem érintve - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

(Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 13.P.III.24.000/2003/27., Fővárosi Bíróság 2.Gf.75.906/2005.)

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 24. § (1) bek.